Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 25 (4741).

3 ФЕВРАЛЬ ШАНБА 1973 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

НАМАНГАН ОБЛАСТИНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Область меҳнаткашлари халқ хўжалигини ривожлантириш ва айниқса пахта етиштириш соҳасида эришган катта муваффақиятлари учун НАМАНГАН ОБЛАСТИ ЛЕНИН ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил, 1 февраль.

ҲАР КУНИ ПЛАНДАН ТАШҚАРИ СУТ

Тошкент яқинидаги «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикаси сут-товар фермасининг чорвадорлари қиш мавсумида ҳам сигирлардан сут соғиб олмоқдалар. Бу ерда 120 бошдан кўпроқ сигир боқилмоқда. Ҳаво совуқ бўлишига қарамай, сигирлардан соғиб олинаётган сут баҳор мавсумидагидан кам эмас. Сигирларнинг ҳар биридан кунига ўн литр ва бундан ҳам кўпроқ сут соғиб олинмоқда. Ферма ана шундай маҳсулот етиштиришни доимо кўпайтириб, ҳар куни графикдан ташқари сут топширмоқда. Ўтган ўн кун ичида шундан авалги ўн беш кун мобайнида олинган миқдорда —72,5 центнер сут соғилди.

Бунга чорва молларни зўр яхши парвариш қилиш натижасида эришилмоқда. Сигирларнинг ҳаммаси сермаҳсул. Уларга хилма-хил озуқа берилмоқда. Қиш мавсумидаги рационда силос, сенаж, беда пичани, кунжара, омихта, ем бор. Ўтган йили ҳар бир сигирдан уч минг литрдан кўпроқ сут соғиб олинди. Сут соғувчилардан А. Сальникова билан О. Скрепник эса 3100—3200 литрдан сут соғиб олишди. Ферма 27 минг сўм соф фойда берди.

Ферма ходимлари чорвадорларнинг Бутуниттифоқ мусобақасига қўшилиб, сигирлар маҳсулдорлигини кескин кўпайтиришга қарор қилдилар. Қиш мавсумида 600 центнер сут олишга аҳд қилинди. Бу эса планда белгиланганидан 200 центнер кўп. Сут етиштириш графигидан ҳозирдаёқ ўн кун ўзиб кетилди.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ДЕЛЕГАТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДЕПУТАТИ, „ЎЗБЕКИСТОН ССР 40 ЙИЛЛИГИ" КОЛХОЗИНИНГ СУТ СОҒУВЧИСИ М. ИСҲОҚОВАНИНГ ТАШАББУСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети бюроси Қалинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг сут соғувчиси Мунаввар Исҳоқованинг ахборотини эшитди. У сут соғиб олишни анча кўпайтириш бўйича шахсий мажбурият олди. Унинг бу мажбурияти 1973 йил 20 январда «Тошкент ҳақиқати» газетасида ва 23 январда «Ташкентская правда» газетасида босилиб чиқди.

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети бюроси М. Исҳоқованинг ташаббусини маъқуллади. Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ва комсомол ташкилотларига Мунаввар Исҳоқованинг ташаббуси ҳамда тажрибасини кенг оммалаштиришни, беш йилликнинг учинчи йили учун олинган шахсий мажбуриятларни бажариш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқишда ва уларни амалга оширишда сут соғувчиларга ёрдам кўрсатишни топширди.

КЎКЛАМ ТАРАДДУДИ

ЯНГИЙЎЛ районидаги «Ленинизм» колхозининг механизаторлари экиш кампаниясига қизғин тайёргарлик кўришяпти. Улар ўз зиммаларига оширилган мажбурият олишиб, ремонт ишларини муддатидан илгари тугатишга аҳд қилдилар. Ҳозир хўжаликдаги мавжуд техниканинг ярмидан кўпи кўкламга тахт қилиб қўйилди. Суратда: (чапдан) илғор ремонтчи тракторчилардан Т. Обидов ва М. Зингатаев ўртоқлар.

А. Абалян фотоси.

ЗАФАРЛИ ОДИМЛАР

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲРИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 1972 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШИ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Тошкент области ва Тошкент шаҳри меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йилида экономикани янада юксалтириш ҳамда фан ва маданиятни ривожлантиришда янги муваффақиятларни қўлга киритдилар. Халқ турмуши фаровонлигини ошириш юзасидан белгиланган вазифалар изчиллик билан бажариб борилди.

Халқ хўжалиги ривожининг асосий кўрсаткичлари қуйидаги рақамларда ифодаланган:

	1971 йилга нисбатан 1972 йилда процент ҳисобида
Саноат маҳсулоти	107,6
Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти	105,4
Капитал маблағ	99,7
Барча транспорт воситаларида юк обороти	113,8
Ишчи-хизматчилар сони	104,1
Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи	102,4
Чакана савдо обороти	106,0
Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш	110,0

Халқ турмуш фаровонлигини ошириш юзасидан белгиланган тадбирларни амалга ошириш давом эттирилди.

Халқ хўжалиги тармоқларида йиллик планнинг қандай бажарилганлиги қуйида ифодаланган:

I. САНОАТ

Саноат корхоналарининг ходимлари маҳсулот реализация қилиш ва бошқа хил муҳим буюмлар ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган давлат планини муддатидан олдин адо этдилар. **Йиллик планга қўшимча равишда 67,8 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди ва реализация қилинди.**

Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 1971 йилга нисбатан 7,6 процент кўпайди.

Саноатнинг муҳим тармоқларида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар 1971 йилга нисбатан қуйидагича кўпайди:

Электр энергетика	15,7	процент
Қора ва рангли металлургия	6,6	—»—
Химия саноати	5,3	—»—
Машинасозлик ва металл ишлаш	11,8	—»—
Ўрмон, ёғочни қайта ишлаш, целлюлоза-қоғоз саноати	13,7	—»—
Бинокорлик материаллари саноати	8,1	—»—
Енгил саноат	1,8	—»—
Озиқ-овқат саноати	6,3	—»—

Шаҳар ва районларда маҳсулот реализация қилиш, саноат ишлаб чиқариши суръатини ошириш ва меҳнат унумдорлигини юксалтириш бўйича белгиланган планлар қуйидагича бажарилди:

	1972 йилда маҳсулот реализация қилиш планининг бажарилиш процентн	1972 йилда 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	1972 йилда 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида: меҳнат унумдорлиги
Область бўйича	102,0	107,6	105,4
Тошкент шаҳри	101,9	108,1	105,8
Олмалиқ шаҳри	101,3	108,1	107,5
Ангрен шаҳри	104,8	112,3	108,6
Бекобод шаҳри	102,6	103,4	101,4
Чирчиқ шаҳри	101,3	105,8	105,1
Янгийўл шаҳри	102,2	100,8	99,7
Оққўрғон райони	101,8	99,5	98,5
Оҳангарон райони	102,2	116,0	112,9
Бекобод райони	104,9	97,0	97,8
Бўстонлиқ райони	105,3	127,3	118,6
Бўка райони	102,3	88,6	98,4
Юқори Чирчиқ райони	101,3	114,4	103,4
Калинин райони	103,0	111,0	115,9
Оржоникидзе райони	102,5	105,5	105,0
Пискент райони	102,7	94,8	103,2
Ўрта Чирчиқ райони	104,8	130,7	115,2
Янгийўл райони	102,0	106,1	101,6

Маҳсулотларнинг асосий турларини ишлаб чиқариш қуйидаги рақамларда ифодаланган.

	1972 йилда ишлаб чиқарилган	1972 йилда 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида
Электр энергия — миллиард киловатт-соат	14,3	114
Кўмир — минг тонна	3700	103
Кучланиш трансформаторлари — минг киловатт ампер	3550	130
Брон кабели — минг километр	16,6	110
Компрессорлар — дона	2800	107
Тракторлар — минг дона	17,6	87
Трактор прицеплари — минг дона	36,2	99,2
Трактор сеялкалари — дона	7301	104
Трактор культиваторлари — минг дона	21,5	102
Қишлоқ хўжалик машиналари — миллион сўмлик	71,2	109
Пахта териш машиналари (физик бирликда) — дона	6810	102
Кўрак чувиш машиналари — дона	3053	87
Кўприк электр кранлари (маҳсуслари ҳам шу ҳисобда) — дона	969	104
Экскаваторлар — дона	1174	109
Цемент — минг тонна	2506,7	102
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари (ёрдамчи саноат ишлаб чиқаргани бу ҳисобга кирмайди) — минг кубометр	1746,0	107
Бинокорлик ғишти (ёрдамчи саноат ишлаб чиқаргани бу ҳисобга кирмайди) — миллион дона	672,6	102
Асбоцемент трубалари — шартли километр	2920,8	109
Линолеум — минг квадрат метр	2368	105
Химия ускуналари — миллион сўмлик	20,2	107
Дераза ойнаси — минг квадрат метр	2846	104
Қоғоз — минг тонна	23,7	102
Мебель — миллион сўмлик	33,8	119
Пардозлаш-керамика плиталари — минг квадрат метр	470,3	104
Рўзғор холодильниклари — минг дона	70,5	112
Газ плиталари — минг дона	127,0	100,4
Чўян ванналар — минг дона	91,1	100,2

(Давоми 2-бетда).

ЮКСАК МУКОФОТ ЯНГИ ҒАЛАБАЛАРГА ЧОРЛАЙДИ

НАМАНГАН, 2 февраль. (ЎзТАГ). Наманган областининг ватанимиз олий мукофоти — Ленин ордени билан мукофотланганлиги тўғрисидаги хабар областнинг ҳамма шаҳарлари, район марказлари ва қишлоқларига жуда тез ёйилди. Бу хушхабар ҳамма жойда шоду хуррамлик билан кутиб олинди.

Бугун Намангандаги маданият саройида область меҳнаткашлари вакилларининг катта митинги бўлди. Митингда ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлиларнинг вакиллари, область ва район партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг раҳбар ходимлари, меҳмонлар — наманганликлар билан мусабақадош қўшни Андижон области делегациясининг аъзолари қатнашдилар.

Наманган область партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев митингни очди.

Тўрақўрғон район партия комитетининг биринчи секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Бобохонов, 3—4 пахта заводининг слесари М. Ковалев, Наманган педагогика институтининг студенти М. Хусанбоева, кекса коммунистлардан шахсий пенсионер А. Отабоев, «Уйчўрғон» совхозининг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Х. Эшонов нутқ сўзладилар.

Андижон область ижроия комитетининг раиси П. Қаюмов мусобақадош ўртоқларни самимий табриклади ва уларга катта муваффақиятлар тилади.

Митинг қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига табрикнома қабул қилдилар.

АВИАТОРЛАР БАЙРАМ ҚИЛМОҚДАЛАР

Ҳозир Ўзбекистон авиаторлари ҳаво кемаларини бошқариб бораётган йўлларнинг ҳаммаси бирга қўшилса, ер куррасини икки марта айлантириб чиққанда ҳам, яна ортиб қолади. Советлар мамлакати гражданин авиациясининг барча ходимлари каби улар ҳам ўзларининг фахрли ва мураккаб ишларини муносиб равишда бажариб, пассажир ва юк ташиш миқёсини тўхтовсиз оширмоқдалар. Пахтакорлар ва чорвадорлар, геологлар ва алоқачилар, республика халқ хўжалиги барча тармоқларининг меҳнаткашлари СССР граждан авиациясининг 50 йиллигини шу кунларда кенг равишда нишонламоқдалар.

2 февраль куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилиш ана шу шонли санага бағишланди. Алишер Навоий номли театрга саноат ишлаб чиқаришининг новаторлари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, Совет Армияси жангчилари осмон океани забткорлари билан бирга келдилар.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов очди.

КПСС ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий Бюросидан иборат фахрий президиум баланд руҳ билан сайланди.

Йиғилишда ҳозир бўлган кишилар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг республика граждан авиацияси ходимларига йўллаган ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари И. Г. Анисимкин ўқиб эшиттирган табрикномасини самимий кутиб олдилар.

Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармасининг бошлиғи А. Ғозиназаров шонли юбилей тўғрисида доклад қилди.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси аъзолари С. Е. Белоножко, А. Д. Бесчастнов, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси аъзолигига кандидат С. Р. Расулов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

ХАРАЖАТ ОЗ, МАҲСУЛОТ СОЗ БЎЛСИН

Область касаба союзлари активи йиғилишида социалистик мусобақа самарадорлигини ошириш ҳақидаги масала яна бир бор муҳокама қилинди. Докладчи область касаба союзлари Совети секретари Г. Б. Йўлдошева партия талаблари ва ВЦСПСнинг III пленуми қарорлари асосида касаба союз ташкилотлари олдида турган вазифалар тўғрисида алоҳида тўхталди.

Музокарада сўзга чиққан Ўзбекистон иссиққа чидамли ва қаттиқ қотишмали металлар комбинати бош инженери Н. Сергеев, электр станциялар ва электротехника саноати ишчилари касаба союзлари область комитети раиси К. Мақсудхонов ва бошқа ўртоқлар мусобақани кенг қулоч ёйдириш туфайли қўлга киритилган ютуқларни алоҳида таъкидладилар. Айни пайтда улар бажарилмай қолаётган вазифаларни ҳам уқтириб ўтдилар.

Ўтган йилда 17 та корхона маҳсулот реализация қилиш планини бажара олмади. Олмалиқ маиший химия заводи, Ангрен уйсозлик комбинати, ипакчилик фабрикаси каби қатор корхоналарнинг коллективлари эса меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан белгиланган топшириқни уддалай олмадилар. Бу корхоналарнинг раҳбарлари ва касаба союз ташкилотлари давлат планларини бажариш ва меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан бошланган мусобақаларни кенг қулоч ёйдириш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилмадилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг саноат, транспорт ва қурилиш ташкилотлари коллективлари ўртасида социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириш тўғрисидаги қарори касаба союз ташкилотларини янги-янги вазифаларни бажаришга чорламоқда. Эндиликда кам сарф қилган ҳолда кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун мусобақани кенг қулоч ёйдириш лозим. Мусобақа илғорлари тажрибасини оммалаштириш ва мусобақанинг ошкоралигини таъминлаш зарур.

Шуниси ачинарлики, 3-«Оҳангарон», 1-«Тошкент» совхозлари каби баъзи хўжаликларда мусобақанинг қудратли кучига етарлича эътибор берилмаяпти. Бу жойларда мусобақага якун ясалмайди ҳам, илғорларни рағбатлантириш устида бош қотирилмайди ҳам. Бундай камчиликларга барҳам бериш пайти келди. Беш йилликнинг зарбдор йилида мусобақалар кўламини янада кенгайтириш, мусобақа давомида туғилаётган илғор тажрибаларни кенг оммалаштириш лозим.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Йиғилишда область партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Окунский сўзга чиқди.

Йиғилишда Ўзбекистон касаба союзлари Советининг раиси М. А. Зоидов иштирок этди.

ЗАФАРЛИ ОДИМЛАР

(Боши 1-бетда).

Еритиш симлари — минг километр	75,0	103
Пахта толаси — минг тонна	137,9	96
Каноп толаси — минг тонна	33	106
Ип-газлама — миллион квадрат метр	146,7	100,3
Пайпоқлар — минг жуфт	40	100,0
Ички трикотаж — миллион дона	8,7	112
Устки трикотаж — миллион дона	5,7	109
Чарм пойафзал — миллион жуфт	9,4	101
Гўшт (давлат ресурслари ҳом ашёсидан) — минг тонна	33,1	107
Қаймоғи олинмаган маҳсулот, сутга айлантириб ҳисоблаганда (давлат ресурслари ҳом ашёсидан) — минг тонна	95,1	105
Ўсимлик мойи (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	44,2	103
Колбаса маҳсулотлари — минг тонна	19,0	104
Нон-булка маҳсулотлари — минг тонна	190,2	101
Кондитер маҳсулотлари — минг тонна	46,8	105
Консервалар — миллион шартли банка	105,5	101
Макарон маҳсулотлари — минг тонна	10,0	140
Совун — минг тонна	15,3	97
Маданий-маиший моллар ва рўзғор буюмлари — миллион сўмлик	50,3	110

1971 йилга нисбатан электр энергия ҳосил қилиш 1,8 миллиард киловатт-соат, кўмир қазиб олиш 99 минг тонна кўпайди, 94 та экскаватор, 38 та кўприк крани, 269 та трактор сеялкаси, 54,3 минг тонна цемент кўп ишлаб чиқарилди.

Шунингдек, халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳам анча ошди. Жумладан, 7,5 минг дона рўзгор холодильниги, 5,3 миллион сўмлик мебель, 2,2 минг тонна гўшт, 98 минг тонна ёғи олинмаган маҳсулот, 583 минг шартли банка консервалар истеъмолчиларга етказиб берилди.

Область саноат корхоналарининг коллективлари 1972 йилда ускуналардан, ҳомашё ва материаллардан оқилона фойдаланиш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва ишлаб чиқариш рентабеллигини ошириш юзасидан белгиланган вазифаларни бажаришда давом этдилар.

Халқ хўжалигини ривожлантиришда рационализатор ва ихтирочилар ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар. Улардан тушган таклифларни ишлаб чиқаришга жорий этиш туфайли область халқ хўжалиги йил давомида ўнлаб миллион сўмлик иқтисодий самара олди.

Саноатда олдинги йилга нисбатан меҳнат унумдорлиги 5,4 процент ошди. Товар маҳсулоти таннархини арзонлаштириш юзасидан белгиланган план ҳам муваффақиятли бажарилди.

Аммо, қўлга киритилган ютуқлар билан бир қаторда саноатда ҳали ҳам қатор нуқсонлар содир бўлмоқда. Айрим корхоналар маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш меҳнат унумдорлигини ошириш, муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган вазифаларни бажара олмадилар.

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Ўтган йил қишлоқ хўжалиги учун ниҳоятда ноқулай келди. Лекин шунга қарамай партия ва ҳукуматимиз кўрсатган катта ёрдам туфайли қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базаси мустаҳкамланди, колхозчилар ва совхоз ишчилари меҳнатда юксак уюшқоқлик намуналарини кўрсатиб, шаҳарликлар кўмаги билан 1972 йилда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришда янги муваффақиятларни қўлга киритдилар.

1972 йилда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча кўпайди. Барча категориядаги хўжаликларда 477 миллион сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу 1971 йилга нисбатан солиштирма нархларда 5 процентдан зиёд бўлди. Пахта, дон, картошка, мева ва узум ишлаб чиқариш 1971 йилга нисбатан анча ошганлиги қуйидаги рақамларда кўриниб турибди:

Минг тонна

	1971 йил	1972 йил	1972 йилда 1971 йилга нисбатан, процент ҳисобида
Пахта	388,8	401,3	103,2
Дон — жами	118,1	125,1	105,9
Картошка	64,1	71,8	112,0
Ҳўл мева	65,8	123,4	187,5
Узум	37,9	44,5	117,4

Пахтачиликда энг катта ютуқларга эришилди. Давлатга пахта сотиш юзасидан зиммага олинган оширилган социалистик мажбуриятлар ортиғи билан адо этилди. **Тайёрлов пунктларига 401,3 минг тонна пахта етказиб берилди. Бу ҳосил 1971 йилга нисбатан 12,5 минг тонна кўпдир.** Барча районлар ва кўпчилик хўжаликлар давлатга пахта сотиш халқ хўжалик плани ва зиммаға олинган социалистик мажбуриятларни ортиғи билан адо этдилар.

Ҳосил теримини комплекс механизациялаш янада кенгайтирилганлиги пахта теримини муваффақиятли тугаллашга ёрдам берди. Пахтани машиналар билан териб олиш плани областда ортиғи билан бажарилди. Пахта териш агрегатлари билан тайёрланган ҳосилнинг 63 проценти териб олинди.

Техникадан унумли фойдаланишда Оққўрғон ва Ўрта Чирчиқ районлари айниқса қувончли ютуқларни қўлга киритдилар. Оққўрғонлик механизаторлар барча ҳосилнинг 74 процентини, ўртачирчиқлик механизаторлар эса 65 процентини машиналар билан териб олдилар.

Чорвачилик ҳам равнақ топмоқда. Маҳсулдор моллар сонининг ошиб бораётганлиги қуйидаги рақамларда кўриниб турибди:

Хўжаликларнинг ҳамма категориясида	Минг тонна 1971 йил	1 январгача 1972 йил	1973 йил
Йирик шохли қорамоллар	281,0	285,6	284,7
Шу жумладан: сигирлар	127,4	125,2	123,6
Чўчқалар	66,4	76,3	84,8
Қўй ва эчкилар	517,8	537,5	512,5
Колхоз, совхоз ва бошқа давлат хўжаликларида			
Йирик шохли қорамоллар	**128,9**	**135,2**	**140,4**
Шу жумладан: сигирлар	**42,5**	**41,5**	**43,0**
Чўчқалар	**57,2**	**66,0**	**76,7**
Қўй ва эчкилар	**387,3**	**410,3**	**388,7**

1971 йилга нисбатан моллар ва паррандалар маҳсулдорлиги ошди.

Барча категориядаги хўжаликларда чорва маҳсулотлари ишлаб чиқариш қуйидаги рақамларда ифодаланган.

	1971 йил	1972 йил	1972 йилда 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида
Гўшт (сўйилган вазнда) минг тонна	29,2	29,7	101,7
Сут — минг тонна	206,9	222,4	107,5
Тухум — миллион дона	199,0	220,9	111,0

Ҳар бир сигирдан сут соғиб олиш 1972 йилда 1971 йилга нисбатан ўртача 9,3 процент кўпайди. Товуқлардан тухум олиш эса ўртача 12,6 процент ошди. Давлатга сотилган молларнинг ўртача вазни 5,8 процент юқори бўлди.

Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш туфайли қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ҳарид қилиш давлат плани муваффақиятли адо этилди ва 1971 йилга нисбатан ўтган йилда тайёрланган маҳсулот ҳажми анча ошди. Буни биз қуйидаги рақамлардан ҳам кўришимиз мумкин:

	1971 йил	1972 йил	1972 йилда 1971 йилга нисбатан процент ҳисобида
Пахта — минг тонна	388,8	401,3	103,2
Дон — жами — минг тонна	44,4	50,2	113,1
Шу жумладан шоли — минг тонна	24,7	27,8	112,6
Картошка — минг тонна	33,3	37,2	111,7
Полиз маҳсулотлари — минг тонна	79,4	83,5	105,2
Ҳўл мева — минг тонна	10,5	44,3	421,9
Узум — минг тонна	36,8	45,7	124,2
Моллар ва паррандалар (тирик вазнда)—минг тонна	22,1	23,5	106,3
Сут — минг тонна	68,6	78,3	114,1
Тухум — миллион дона	85,5	103,1	120,6
Жун — тонна	1283	1390	108,3
Пилла — тонна	1556	1614	103,7

Колхозлар 1972 йилда 195 миллион сўмликдан кўпроқ ялпи даромад олдилар.

1972 йилда қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан белгиланган вазифалар изчиллик билан амалга оширилди. Қишлоқ хўжалигига давлат ва колхозлар томонидан сарфланган капитал маблағ 1972 йилда областимизда 142,8 миллион сўмликни ташкил этди.

Область қишлоқ хўжалигига кўплаб тракторлар, юк ва махсус автомобиллар, дон ва силос йиғувчи комбайнлар, пахта териш машиналари, трактор плуглари, культиваторлар, сеялкалар, ўриш агрегатлари ва бошқа машиналар етказиб берилди. Область қишлоқ хўжалиги 1972 йилда кўплаб минерал ўғитлар қабул қилиб олди.

Область колхоз ва совхозларида 1973 йил баҳорги экиш кампаниясига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Ўтган давр давомида 221,5 минг гектар майдон шудгорлаб қўйилди. Қишлоқ хўжалиги техникасини ремонт қилиш ва экиш кампаниясига тайёрлаш ишлари қизғин давом этмоқда. Жойларда уруғликлар тайёрланиб, далаларга ташиб чиқариш учун ҳозирлик кўрилмоқда. Суғориш шохобчалари тартибга солинмоқда.

III. ТРАНСПОРТ

1972 йилда область халқ хўжалиги билан бир қаторда транспорт ҳам янада ривожланди. Тошкент темир йўл бўлинмаси юк ташиш планини 100,6 процент адо этди, олдинги йилга нисбатан темир йўллар бўйлаб 7,3 процент кўп юк ташилди.

Тошкўмир, қурилиш юклари, химиявий минерал ўғитлар, пахта толаси ташиш йиллик планлари ҳам ортиғи билан адо этилди.

Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти билан халқ хўжалик юкларини ташиш йиллик плани 100,2 процент, пассажирлар ташиш плани эса 104,9 процент бажарилди. 1971 йилга нисбатан юк ташиш 14,1 процент кўпайди, юк обороти 13,6 процент, пассажир обороти 16,5 процент ошди. Йиллик юк обороти плани 100,5 процент, пассажир обороти 112,1 процент бажарилди.

Тошкент бирлашган авиа бўлинмаси самолётлар билан юк ташиш ялпи ҳажми планини 100,7 процент, пассажирлар ташиш планини эса 100,1 процент адо этди.

1971 йилга нисбатан самолётлар билан ялпи юк ташиш ҳажми 9,5 процент, пассажирлар ташиш эса 5,9 процент ошди. Пассажирлар ташиш бир йилда 2,8 процент кўпайди.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йилида областда капитал қурилиш ишлари кенг кўламда олиб борилди. Барча молиявий манбалар йўли билан сарфланган капитал маблағ 735,0 миллион сўмликни, шу жумладан давлат сарфлаган капитал маблағлар 581,2 миллион сўмликни ташкил этди.

Беш йиллик планда кўзда тутилган бош вазифалар ҳисобга олинган ҳолда асосий эътибор саноатнинг бевосита халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарувчи тармоқларига қаратилди. Шунингдек техника тараққиётини тезлаштириш масалалари ҳам диққат-эътиборда бўлди.

Ўтган йилда давлат марказлашган капитал маблағлари ҳисобига ишга туширилган асосий фондлар нархи 505,1 миллион сўмликни ташкил этди. Чорвоқ ГЭСининг 150 минг киловатт қувватли тўртинчи турбинаси ишга туширилди, 500 километрлик турли кучланишдаги электр узатиш линиялари қуриб битказилди. Рангли металлургия соҳасида. Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг янги қувватлари фойдаланишга топширилди.

Тошкент қишлоқ хўжалиги машиналари заводида пахта териш машиналари ишлаб чиқарувчи янги қувватлар ишга туширилди. Бинокорлик материаллари саноатида эса керамика трубалари, металл конструкциялар, йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари, картон, пардозловчи ва жило берувчи плиталар, инерт ва деворбоп материаллар ишлаб чиқарувчи қувватлар фойдаланишга топширилди.

Енгил саноат соҳасида Тошкент пойафзал фабрикаси бунёд этилди. «Шарқ» мебель фирмаси қуввати оширилди.

Озиқ-овқат саноати соҳасида ҳам қатор объектлар бунёд этилди. Жумладан макарон ва нон-булка маҳсулотлари, ичимликлар ишлаб чиқарувчи янги қувватлар ишга туширилди. Тошкент атир-упа ва косметика фабрикаси фойдаланишга топширилди.

Бундан ташқари кўплаб саноат корхоналарида ишлаб чиқаришни механизациялаш ва интенсивлаш, технологик жараёнларни яхшилаш, ускуналарни модернизация қилиш ва бошқа хил шунга ўхшаш ташкилий-техникавий тадбирларни амалга ошириш туфайли ишлаб чиқариш қувватлари юксалтирилди. Тошкент метрополитени қурилиши бошлаб юборилди.

Қишлоқ хўжалиги, айниқса, сув хўжалиги иншоотлари қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. 1972 йилда 6236 гектар янги ер ўзлаштирилди. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш юзасидан қатор тадбирлар амалга оширилди, паррандачилик фабрикалари, чорвачилик бинолари қуриб фойдаланишга топширилди.

Пудратчи ташкилотлар ўз кучлари билан пудрат ишлари йиллик планини область бўйича 101,1 процент адо этдилар.

Асосий қурилиш ташкилотларида йиллик планнинг қандай бажарилганлиги қуйидаги рақамларда ифодаланган.

	Умумий пудрат ишлари ҳажми бўйича	Процент ҳисобида Ўз кучлари билан бажарилган ишлар ҳажми бўйича
«Алмаликсвинецстрой	92	102
«Узбекшахтострой»	105	109
6-қурилиш тресги	94	91
16-қурилиш тресги	77	64
160-қурилиш тресги	97	99,8
«Ташоблсельстрой»	82	86
23-қурилиш тресги	108	110
«Ташкентводстрой»	101	100
«Ташмелиоводстрой»	119	122
«Главташкентстрой»	97	95

Колхозлараро қурилиш ташкилотлари пудрат ишлари ҳажми бўйича белгиланган планни 100 процент адо этдилар.

Лекин шунга қарамай қурилишда ҳали ҳам бир қатор камчиликлар содир бўлмоқда. Айрим объектлар ва қувватларни, асосий фондларни ишга тушириш капитал маблағларни ўзлаштириш юзасидан белгиланган топшириқлар тўла адо этилмай қоляпти. Айрим қурилиш ва монтаж ташкилотлари иш ҳажми, меҳнат унумдорлиги, қурилиш-монтаж ишлари таннархини арзонлаштириш юзасидан белгиланган планларни бажараолмадилар.

V. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

Ўтган йили меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада ошириш, уларга маданий ва маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тадбирларини амалга ошириш давом эттирилди.

Область ва Тошкент шаҳри хўжалигида меҳнат қилаётган ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони 1028,4 минг кишини ташкил қилди. Бу кўрсаткич олдинги йилга нисбатан 4 процент кўпдир. Колхоз жамоат хўжаликларида банд бўлган колхозчиларнинг ўртача йиллик сони эса 89,5 минг кишини ташкил этди.

1972 йилда врачлар, ўқитувчилар ва мактабгача болалар муассасалари тарбиячилари, ҳунар-техника таълими, ўрта махсус ўқув юртлари ўқитувчилари ва маориф муассасаларининг бошқа ходимлари, шунингдек олий ўқув юртларининг илмий даражаси бўлмаган ўқитувчиларининг маошлари оширилди.

Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи бир йилда 2,4 процент ошиб, ойига 127 сўмни ташкил этди. Олий ўқув юртлари студентлари, ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг ҳамда техника билим юртлари, ҳунар-техника таълими системасида билим олаётган ўқувчиларнинг стипендиялари оширилди. Касалхоналарда озиқ-овқат ва медикаментлар учун харажатлар нормаси оширилди.

Аҳолининг омонат кассаларига қўйган омонатлари 1972 йилда 40,5 миллион сўм кўпайди.

Аҳолининг ижтимоий истеъмол фондларидан олган тўловлари ва имтиёзлари анча кўпайди. Ана шу фондлар ҳисобига бепул таълим бериш, шу жумладан олий таълим бериш таъминланди, пенсиялар, нафақалар, тўланди, медицина ёрдами кўрсатилди.

Давлат чакана товар обороти ва кооператив савдо, шу жумладан умумий овқатланишнинг ялпи ҳажми бир йилда 6 процент кенгайди ва 1943,5 миллион сўмликни ташкил этди.

Йиллик товар обороти плани ортиғи билан бажарилди. Планга қўшимча равишда аҳолига 3,6 миллион сўмлик товар етказиб берилди.

Давлат ва кооператив савдода гўшт маҳсулотлари, тухум маҳсулотлари, қанд, кондитер маҳсулотлари, мебель, маданий-маиший рўзгор буюмлари сотиш анча кўпайди.

Савдонинг моддий-техника базаси ривожланди ва янада такомиллашди. Кўплаб янги магазинлар ва умумий овқатланиш корхоналари ишга туширилди. Тошкентда республикада энг йирик ҳисобланган бош универсал магазини қурилиб фойдаланишга топширилди.

1972 йилда областимизда турар-жой ва маданий-маиший хизмат кўрсатиш объектлари қуриб битказилди.

Лекин шунга қарамай турар-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши плани бажарилмай қолди.

1972 йилда область аҳолисига 56316 минг сўмлик маиший хизмат кўрсатилди. 1971 йилга нисбатан аҳолига кўрсатилган маиший хизмат ҳажми шаҳарларда 10,8 процент, қишлоқ жойларда эса 8,2 процент ўсди. Лекин шунга қарамай шаҳарларда маиший хизмат кўрсатишни ташкил қилиш юзасидан белгиланган планлар бажарилмай қолди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари сони тобора ошиб бормоқда. 1972 йилда маиший хизмат корхоналарини йириклаштириш ва ихтисослаштириш давом эттирилди.

1972 йилда областда турар-жойлар ва коммунал хўжалик корхоналарини газлаштириш ишлари кенг кўламда олиб борилди. Бир йилда газлаштирилган квартиралар сони умуман 33,3 мингтага ёки 7,6 процентга кўпайди. Шу жумладан қишлоқ жойларда газлаштирилган уй-жойлар сони 6,6 мингтага, ёки 8 процентга кўпайди.

Халқ маорифи, фан ва маданиятни ривожлантириш соҳасида ҳам ажойиб муваффақиятлар қўлга киритилди. Ўқишнинг барча соҳаларига 920 минг киши жалб қилинди. Бу кўрсаткич 1971 йилга нисбатан 28 минг кишига кўпдир. Улардан умумий таълим мактабларининг барча турларида 701 минг киши билим олди. Бу 1971 йилга нисбатан 6 минг кишига кўпдир. Ишлаб чиқаришдан ажрамаган ҳолда 43,7 минг киши кечки ишчи ёшлар мактабларида ва сиртқи мактабларда ўқимоқда.

1972 йилда умумий ўрта таълим мактабларини тамомлаган 41 минг йигит-қизнинг 7 мингги ўрта маълумотни ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олди. Саккиз йиллик мактабларни эса 62 минг ўқувчи тамомлади. Уларнинг 90 процентдан кўпроғи умумий таълим мактабларининг 9-синфида, техникумлар, ҳунар-техника таълими билим юртларида ва бошқа жойларда ўқишни давом этмоқдалар.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларини 1972 йилда 35 минг киши битириб чиқди.

Илмий ходимлар сафи ҳам йил сайин кенгайиб бормоқда. 1972 йилнинг охирига келиб улар сони 24 минг кишига етди. Илмий ходимлардан 452 киши фан доктори, 5333 киши фан кандидати илмий даражасига эгадир.

Областда клублар, оммавий кутубхоналар, киноқурилмалар сони ошиб бормоқда, томошабинлар сони тобора кўпаймоқда.

1972 йилда барча касбдаги врачлар сони 12 минг кишидан ошиб кетди. Касалхоналарда ўринлар сони 38 мингтадан ошди.

1973 йил 1 январида Тошкент области ва Тошкент шаҳри аҳолисининг сони 3083,6 минг киши бўлди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ
ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

НИМА УЧУН БРАКЧИЛАР ИЗЗАТДА?

Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги коллегиясининг қарорини варақлар эканман, «Линолеум ишлаб чиқариш планининг ошириб бажарилишига йўл қўйилмасин...» деган ажабланарли жумлани кўриб қолдим.

Балки бу материал керагидан ортиқчадир? Йўқ, республиканинг қурилишларидан, шунингдек, Тожикистон ва Қирғизистон, Қозоғистон ва Туркманистондан унга заявкалар келиб турибди. Линолеум зарур. Ишлабчиқаришни қисқартиришнинг сабаби бошқача. Тошкентнинг янги микрорайонида истиқомат қилувчи бир аёлнинг хатида шундай дейилади: «...Бизнинг квартирамиз полига ётқизилган линолеум, — шикоят қилади пенсионер Л. С. Морозова, — ёрилиб кетди, ёриқлар пайдо бўлди».

Янги уйларга юборилаётган комиссиялар шикоятларнинг ҳаққонийлигига қаноат ҳосил қилмоқда. Республика Госстройи раиси ҳузуридаги техника кенгаши ўтган йилнинг апрелида «Главташкенстрой»ни барча янги уйлардаги тўшамаларни қайта қилишга мажбур этди. Қисқа вақт ичида 16 минг квадрат метр линолеум қайта ётқизилди.

Бундай линолеум Оҳангарондаги «Стройпластмасс» комбинатида тайёрланмоқда. Унинг маҳсулоти талаб даражасида эмас, бинокорлар ва янги уйларда истиқомат қилувчилар учун кўпдан-кўп ноқулайликлар туғдирмоқда.

Корхона брак маҳсулот бераётганлиги аниқ. У, топшириқни қанчалик кўп ошириб бажарса, уй тўйлари ўтказувчилар учун шунчалик машаққатли, давлат учун бефойда. Министрлик коллегияси Оҳангарон комбинатига планни ошириб бажаришни таъқиқлаганда афтидан шунга амал қилган бўлса керак.

Лекин корхона директори Х. Юнусов, бош инженери Ш. Иноятов, бош технолог В. Катапаевлар билан суҳбатлашаман. Улар бир овоздан: «Бизда ҳамма иш тартибли, бракчиларни бошқа жойдан қидиринг» деб айтишади. Яна «ҳаммасига бинокорлар айбдор, улар бизнинг линолеумни сақлашни ҳам, тўшашни ҳам билишмайди» деб қўшиб қўйишади.

Комбинатнинг марказий лабораторияси, цехларига борганимда ҳам худди шу мазмундаги гапларни эшитдим. Лаборатория бошлиғи Г. Калачева ҳужжатларни кўрсатади. Уларда линолеум техник шартларига тўла жавоб беради деб ёзилган. Техника контроли бўлими бошлиғи С. Мерганбоева, ишлаб чиқариш-техника бўлими бошлиғи В. Емельянов, линолеум цехи бошлиғи А. Маҳмудовлар ҳам линолеумнинг сифати нуқсонсизлигига ҳеч шубҳа қилмайдилар. Ваҳоланки, тошкентлик янги уйларга кўчиб кирганлар ва маҳаллий бинокорлик ташкилотларининг кўп сонли таъналарига шуни ҳам қўшиш мумкинки. Тольяттидан бундай материалнинг каттагина партиясини Оҳангаронга қайтариб юбордилар. Республика халқ контроли комитетининг комбинат маҳсулотининг сифати ёмонлиги ҳақида қарори ҳам бор эди.

Ўз мудири шарафини ҳимоя қилаётган корхона раҳбарлигининг якдиллиги тасодифан эмас. Партия ташкилоти секретари Л. Гребенюк билан сўнгги йилдаги йиғилишлар протоколини кўриб чиқамиз. Нима маълум бўлди денг? Уларнинг биронтасида ҳам сифат ҳақидаги масала кескин, принципиал қўйилмаган. Бунинг устига партия ташкилоти «Правда»га ёзилган хатларнинг бирида хабар қилинган фактга принципиал баҳо бермади. Унда бундай дейилган эди: «Маҳсулот сифатининг ёмонлиги ҳақида ўз фикрларини айтишга журъат этган ўнлаб яхши ходимларга ишдан бўшаб кетиш таклиф этилди».

Тошкентга қайтиб келгач, республика бинокорлик материаллари саноати министри Б. Мирзабеков ҳузурида бўлдим. Министр мени ўзининг ўринбосари Т. Тошпўлатовга: «У барча ишлардан хабардор» деб йўллади. Аммо ўртоқ Тошпўлатов ҳам комбинатдаги аҳволдан яхши хабардор эмас экан. Техника бошқармасининг бошлиғи Л. Якубович билан суҳбатлашдим. Полимер-ёпилғи материаллари бўлими бошлиғи И. Захаревич, комбинатга бириктилган катта инженер Л. Готланд суҳбатга қўшилдилар. Мен ҳали ҳам Оҳангаронда тургандек ҳис қилардим ўзимни. Министрлик ходимлари ҳам худди ўша сўзлар, худди ўша иборалар да линолеум ишлаб чиқариш технологиясидан айтарлик оғишлар йўқ деб тасдиқлашарди. Шундай экан, нима сабабдан коллегия оҳангаронликларга планни ошириб бажаришни тақиқлаб қарор қабул қилди, Главцемент бошлиғи сифати паст бўлганлиги учун линолеум ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш ҳақида дўқ қилиб огоҳлантирди? Суҳбатдошларим бу саволларга жавоб беришдан қочдилар.

Министрлик ходимлари билан бирга Оҳангарон комбинатининг 1971 йилдаги ҳисоботини кўриб чиқдик. Планга мувофиқ 1 миллион 300 минг квадрат метр арқоғи бўлмаган линолеум ишлаб чиқарилиши назарда тутилган эди, аслида 1 миллион 769 минг квадрат метр тайёрланди. Шу миқдордаги маҳсулотни ишлаб чиқариш учун амалдаги нормаларга мувофиқ 2123 тонна поливинилхлорид смолалари сарфланиши керак эди, ҳаммаси бўлиб 1931 тонна сарфланди. 104 тонна инденкуриаран смоласи сарфланиши лозим бўлгани ҳолда аслида 53 тонна сарфланди. Ўнлаб тонна «пластификатор, титан ва рух белилалари «тежаб қолинди». Айни вақтда смолалар ўрнига синган грампластинкалар ва кабель ишлаб чиқаришнинг чиқиндиларидан фойдаланилди. Пластификаторни шлам билан алмаштиришди. Линолеум тайёрлаш учун арзон, аммо кам самарали модда — хлорпарафиндан фойдаланилди. Ундан 316 тонна ўрнига 500 тонна ишлатдилар. Ўтган йили ҳам худди шундай бўлди. Қимматли компонентлардан кўплаб тежаб қолинди, улар чиқиндилар ва шламлар билан алмаштирилди.

Нима сабабдан линолеум ҳаддан ташқари мўрт, ғадир-будир бўлиб чиқаётганлиги шундан аниқ кўриниб турибди. Унинг бошқа нуқсонлари ҳам бор. Шунинг учун ҳам комбинатнинг бу маҳсулотига жуда кўп шикоятлар тушмоқда.

Менга бу маҳсулотнинг пастки қатламини тайёрлашда смолани чиқиндилар билан алмаштириш мумкинлиги ҳақида ёзилган инструкцияни кўрсатишди. Бундан комбинатдагилар кам самарали материалларни қўшиб, тўғри иш қилаётган эканлар-да, деган хулоса чиқариш мумкин. Министрлик ходимлари шундай ҳисоблашади. Аммо республика халқ контроли комитетидагилар бошқача фикрда: Майли, алмаштиришсин, майли, иқтисод қилишсин, лекин бу маҳсулот сифатининг ёмонлашишига олиб келмаса бўлгани.

Биз ҳаммамиз хом ашё ва материалларни тежаб-тергаб сарфлаш тарафдоримиз. Аммо ўринсиз тежам зарар келтириши мумкин, у ишга фойда келтирмай, зарар келтириши мумкин. Ҳақиқий тежамкорлик технология қоидаларига қатъий амал қилиш билан биргаўйғунлашмоғи керак.

Комбинат республика қурилиш индустриясининг энг яхши корхоналаридан ҳисобланади. Мана неча йиллардан бери у министрликнинг «Ҳурмат тахтаси»дан тушмай келяпти. Ўтган йили бирор квартал бўлмадики, унда корхонага кўп минг сўмлик мукофотлар берилмаган бўлсин. Ҳатто, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроқлари ҳам берилди. Шундай савол туғилади: мусобақа ғолибини аниқлашда қандай кўрсаткичлар ҳисобга олинади? Кўринишидан биринчи навбатда планнинг бажарилиш проценти ҳисобга олинса керак. Оҳангарон комбинатида бу процентлар юксак, лекин унинг маҳсулоти сифатини юксак деб бўлмайди. Уйсозлик комбинати ходимлари билан қилган суҳбатим ёдимга тушди. Улар линолеумни Оҳангарондан ҳам, Одессадан ҳам олишади. Одессадан келганларини фақат энг яхши бригадаларга худди мукофот сифатида беришади.

— Ишчилар бу материалга қанчалик тежаб-тергаб муносабатда бўлаётганликларини кўрсангиз эди,— дейди бош инженер С. Козелков.— Ҳар бир лахтагидан ҳам фойдаланилади. Илгари буни сезмаган эканман, эндиликда эса яхши тайёрланган сифатли маҳсулотга алоҳида муносабатда бўлишаётганлигини кўриб турибман.

Биз ўйлаймизки, Оҳангаронда ҳам линолеумни Одессада тайёрланганидан қолишмайдиган қилиб тайёрлашлари мумкин. Бунинг учун ҳар қандай йўллар билан квадрат метрларни «тўлдириш», шу билан бирга процентнинг кетидан қувиш каби практикага хотима бериш керак. Маҳсулотнинг юксак сифатли бўлиши, завод маркаси шуҳрати учун кураш комбинат раҳбарлари, партия ташкилоти, бутун коллективнинг диққат марказида турмоғи лозим.

Н. ГЛАДКОВ,
«Правда»нинг мухбири, Тошкент шаҳри.

(«Правда», 1973 йил, 2 февраль).

ВЬЕТНАМЛИК ДЎСТЛАРИМИЗ СИЗЛАРГА МУВАФФАҚИЯТ ТИЛАЙМИЗ

Ўзбекистон пойтахтининг корхоналари, муассасалари ва ўқув юртларида митинглар ўтказилмоқда. Бу митингларнинг қатнашчилари Вьетнамда уруш тўхтатиш ва тинчликни тиклаш ҳақида Парижда имзоланган битимлар муҳим аҳамиятга эга эканлигини мамнуният билан қайд қилдилар.

Тошкент темирйўлчиларининг митингда юк хизмати инженери Муҳаммаджон Иноятов ҳамманинг фикрини изҳор қилиб бундай деди:

— Қаҳрамон Вьетнам халқи ниҳоят кўпдан буён орзу қилинган тинчликка эришди. Бу — Вьетнам ватанпарварларининг озодлик ва мустақиллик йўлидаги ҳаққоний курашини кўп йиллар мобайнида актив қўллаб-қувватлаб келган яхши ниятдаги барча кишиларнинг ғалабасидир. Вьетнамлик дўстларимиз уруш натижасида вайрон бўлган халқ хўжалигини тиклаш борасида ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қиладилар, деб ишонамиз. Биз, совет кишилари бу соҳада уларга бутун чоралар билан ёрдам беришга тайёрмиз.

Нефтни қайта ишлаш саноати Ўрта Осиё илмий-тадқиқот институтининг ходимлари митингида химия фанлари кандидати Инобат Турдимуҳамедова сўзга чиқиб, қуйидагиларни айтди:

— Советлар мамлакатининг ҳар бир ишчиси, колхозчиси, олими ва студенти жафокаш Вьетнам тупроғида уруш ҳаракатлари тўхтатилганлигидан астойдил хурсанддир. Вьетнам халқи социалистик ҳамдўстликдаги барча мамлакатларнинг қардошларча ёрдами билан америкалик империалистлар етказган оғир жароҳатларни тез орада даволашига шак-шубҳа йўқ.

Митингларнинг қатнашчилари ўз резолюцияларида Вьетнам халқини ғалаба билан табрикладилар. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган доно ташқи сиёсатини қизғин маъқулладилар.

(ЎзТАГ).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„ЎН УЧ“

Газетамизнинг ўтган йилги сонларидан бирида «Тошкент» меҳмонхонаси билан «Бирлик» массиви оралиғида қатнайдиган 13-такси маршрутидаги камчиликлар шу сарлавҳа остида берилган мақолада танқид қилинган эди.

Жумладан, бу маршрутга ажратилган такси машиналари белгиланган миқдорда чиқмаслиги, бу ҳам етмагандай шоферлар йўловчилар билан қўпол муомалада бўлишлари, графикка итоат этмасликлари кўрсатилган эди.

Яқинда Тошкент шаҳар пассажирларни ташиш ишлаб чиқариш автотрести бошлиғининг ўринбосари С. Умаровдан жавоб хати олдик. Унда мақола 2519-автоколонна ҳайдовчилари ўртасида муҳокама қилинганлиги айтилган.

Бу маршрутдаги камчиликларни тугатиш тадбирлари кўрилди, такси машиналарини график бўйича қатнаши назорат остига олинди.

ЮЛДУЗЛАР СЎНМАЙДИ

БЕРУНИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 1000 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

2. ЎТИНЧИ АЁЛНИНГ ФАРЗАНДИ

II

Шаҳарнинг бир чеккаси Амударёга бориб бош қўйган, бошқа томонлари эса экинзорлар билан қоплаб олинган. Ундан нари Қизилқум. Юлғун, саксовуллар ғувиллайди. Қишда изғирин увиллайди, ёзда гармсел олов пуркайди.

Даладан елкасига бир боғ ўтин кўтарган аёл шаҳарга қараб келмоқда. Ўтин орасида ёввойи дашт чечаклари митти тугмачалардай йилтираб кўринади. Ўтин қурук, қаттиқ бўлгани учун уни елкалаш қийин. Учлари юпка бўз қўйлакдан баданга ўтиб, озғин этга оғир ботади. Шунинг учун кекса аёл ўтин бойламини барра, юмшоқ алаф-кўкатлар билан ўраб боғлаб олган.

Аёл остонага оёқ қўяди. Уй ичкарисидан ўн-ўн икки ёшлик ўсмирин бола югуриб чиқиб, она елкасидан ўтин бойламини олиб, ўчоқ бошига элтади. Чойгумни сувга тўлдириб, ўчоққа қўйиб, даштда ўтин териб келган онага чой қўйиб юборади. Сўнг ўтинга аралашиб ётган саҳро гулларини севиниб, авайлаб, бирма-бир ажрата бошлайди.

— У ўтларнинг ҳиди йўқ, кўриниши хунук болам, нима қиласан. Уйни ифлос қилади. Ундан кўра ўчоққа тиқ, ҳўлу-қуруқ ёнаверади, — даҳлиздаги кўрпачага ёнбошлаган она ўчоқ олдида ивирсилаган боласига сўз қотади.

Фарзанд эса, ўрнидан туриб, таҳмондан ёстиқ олиб, ойисининг бошига қўяди, сўнг ўзида йўқ қувонч билан ўтларни ўчоқ олдида, гулхан тапти қаршисида бирма-бир ажратиб, юрагидагини айтади:

— Ойижон биласизми, мен наботот китобларини ўқияпман. Жуда қизиқиб қолдим. Дунё кўкатлар билан тирик экан дейдиган бўлиб қолдим. Мана сиз қуриган ўтин ва ердан энди ниш уриб, қуёшга интилган саҳро чечакларини олиб келдингиз. Бири ўлган бўлса, иккинчиси унинг ўрнига кўрпа бўлиб, ер бетини ясатиб турипти. Ажойиб дунё. Мен бу гуллардан ҳикмат излайман.

— Ҳикмат дедингми болам, бу нима деганинг? — она сопол пиёлани олиб, ёнига қўяди. Чойгум шинғиллаб овоз чиқара бошлайди.

— Сиз ўтин келтирдингиз, мен дарёдан сув келтирдим. Чойгум эса ашула айтиб, бизга иссиқ чой тайёрлаяпти. Бу қўлимдаги митти кўкатлар эса менга сирли китобларга ўхшаб, хаёлимни олиб қочаяпти.

— Ўт яхши нарса болам, одамни боқади. — Она ўрнидан туриб, дастурхон ёзди. Бола бақирлаб қайнаган чойгумга чой дамлаб, уни она ёнига қўйди. Сўнг яна ўт-кўкатлар хусусида баҳсини бошлади.

— Ўт одамни боқади дедингиз. Ҳақ гапни айтдингиз. Ризқу-рўзимизни дала беради. Лекин мени бошқа бир нарса қизиқтиряпти.

— Нима, нарса болам, — она сопол пиёлага чой қуйиб ича бошлади.

— Ўт фақат одамни боқиб қолмайди. Балки бемор бўлиб қолса, уни тузатади ҳам. Ўтнинг мана шу хусусиятлари мени қизиқтиради.

— Тўғри ўйлабсан болам. Ўт дори-дармон ҳам. Бозорга чиқсанг табиб-ёймачилар олиб ўтирган дориларнинг кўпчилиги ўтлардан тайёрланган.

— Мен катта бўлсам ўтлардан дори тайёрлашни ўрганаман. Касал бўлганларни боқаман. Ойижон, сизни ҳеч касал қилмай ўзим билан олиб юраман.

— Илоҳим айтганинг бўлсин болам. Ҳа, ўтда хусусият кўп. Ўт — хосиятли нарса. Исириқ кирган уйга тумов қадам қўймайди. Райҳон ажойиб қайлақ бўлади, ошини ичиб тўймайсан. Қизамиққа гултожихўроз даво, сувини эзиб ичсанг, тафтингни олади. Ҳа, ҳар ўтнинг бир хоссаси бор. Аччиқ қалампирни ҳам кўнгил истайди. Бўлмаса у шода бўлиб, бозорда сотилмас эди.

— Райҳон дедингиз, ойижон. Муаттар бу кўкат одамзод қароргоҳида абадий ҳамнафасдир. Уни ҳовлиси бўлмаганлар айвонларидаги хурмачаларда кўкартириб парвариш этадилар.

— Ниятинг райҳондай элга наф келтирсин болам.

Бу суҳбат бундан минг йил бурун хоразмшоҳлар пойтахтидан чекка (берун) инсон қароргоҳларидан бирида балки бўлиб ўтгандир. Чунки, суҳбат замирини эслатувчи ибораларни буюк Абу Райҳон Беруний ёзувларидан биламиз. Бу суҳбат ҳақидаги иборани қаламга олар эканмиз, Берунийнинг «Мен бобомни, отамни билмайман. Мен Абу Лаҳаб тарбия кўрмаган шайхман! Менинг волидам эса ўтин ташийди» деб ёзганини эслаймиз. У етимликда ноҳуш ўтган ёшлигини хотирлаб ўзини ўт фарзанди, куйганлардан эканлигини шеърий мисраларда ёзиб қолдирган.

Абу Райҳон отадан жуда ёш етим қолади. Лекин ўткир зеҳни, фикри-доираси, фанга бўлган буюк иштиёқи, ғайрат ва синчковлиги билан ўсмирлик давридаёқ ўз тенгдошларини ҳайратда қолдиради. Ватандан узоқда, Ғазна шаҳрида кексайиб, саксондан ошган бир чоғида ёшлигида билимга бўлган ташналигини эслаб, бундай деб ёзган эди: «...Менда ҳали ёшлик чоғларимданоқ, ўз майлларимга яраша ёшим ва ҳаёт шароитларим йўл қўйган даражада, билимга бўлган иштиёқ кучли эди. Буни тасдиқлаш учун шуни айтаман. Ўша вақтларда бизнинг томонларда бир румлик яшар эди. Мен унга доим хилма-хил уруғлар, ўсимликлар, мевалар ва бошқа турли нарсалар келтирар, кейин номларини ёзиб олиш мақсадида, бу нарса уларнинг тилида нима деб аталишини сўрар эдим».

Бошқа бир эсдаликда Беруний яна ўсимликлар оламини кенгроқ билишга қизиққанлигини билдиради. У ўз қалби бутун борлиги билан табиат сирларини, ўсимликларнинг ранг-баранг хосиятларини ва уларни инсон саломатлигига хизматини ўйларди. Беруний ёшлик чоғларида Хоразмда доривор ўсимликлар келтириб, сотувчи кекса бир туркман чол бўлганлигини эслайди. Беруний бу қария отахон билан танишади ва ундан доривор ўсимликлар хилларини ва уларнинг номланишини сўраб билиб олади.

Ёш Абу Райҳон Амударё соҳилида, афригийлар сулоласининг сўнгги валиаҳди бўлган Маъмунлар пойтахти Қиёт (Кот) шаҳрида ўсиб вояга етди. Бу шаҳар ўша вақтда Бухородан катта бўлиб, Шарқнинг улкан-фан маърифат, зиёрат ва тижорат пойтахтларидан бирига айланган эди. Бу ерга Мисру-Юнон, Ҳинду Эрон, Шому Бағдод шаҳарларидан олимлар, донишмандлар ва бошқа турли касбдаги кишилар келиб таҳсил кўрганлар. Ана шу гавжум ва обод шаҳарда бир фақирона оилада элимизнинг буюк фарзанди Абу Райҳон ўсиб улғаяди. Тонг юлдузидай асрий зулматлараро маърифат осмонига қанот ёзади.

Беруний ёшлик чоғлариданоқ тилшунослик ва табиий фанларни берилиб, кунт билан мутолаа қилади. У бу фанларни ўрганмай туриб, бошқа фанларни билиш қийин деб билади. Сўнг астрономия ва математика фанлари унинг ўйхаёлини қамраб олади.

Ер ва коинот инсон ҳаёлига доимо қанот боғлаб келади. Инсон оддий кўз билан оламга ҳаёт бағишлаган, уни яшартириб турган шамсианвар — қуёшни, кечалари ерни ёритиб, манзилга йўл кўрсатган ой ва юлдузларни, ой ва қуёшнинг тутилиб, юлдузларнинг учиб-сўнишини, чақмоқ чақиб, момақалдироқларнинг қулоқни қоматга келтириб даҳшатли гумбурлаб портлашларини кузатиб борган, уларнинг сиру асрорларини билишга қизиққан.

Абу Райҳон ўзининг ўткир зеҳни, етук билими ва фанга бўлган чексиз муҳаббати билан Хоразмшоҳ саройидаги донишмандларни қизиқтиради. Улар ёш олимга кўмак қўлларини чўзадилар. Буни ёш Абу Райҳоннинг ўзи ҳам жондили билан истар эди. Хоразмшоҳ Абу Абдулла Муҳаммаднинг амакиваччаси астрономия ва математика фанларининг донишманди ҳисобланган Абу Наср Мансур ибн Али ибн Ироқ, шунингдек журжонлик математик ва ҳаттот олим Абу Саҳл ал Масиҳий ёш Берунийга устозлик қилганлар. Абу Райҳон уларнинг номларини ўз асарларида ҳурмат билан ёдга олади. Беруний устоз олимлардан таълим олиш билан бирга ўз устида кунт билан ишлаб, мустақил билим ола бошлайди. Қўлига тушган ҳар бир китобни ўқиб, унинг мағзини чақишга, башарият йўлига хизмат эттиришга интилади. Бу олимлардан эшитган ва ўзини қизиқтирган баъзи китобларни бир умр қидирганлигини эсга олади. Беруний машҳур дин назариётчиси Монийнинг «Сирлар китоби»ни кўп мамлакатлардан қидирганлигини, кексайиб, Ғазнадан ўз ватани Хоразмга борганида уердан топганлигини хотирлаб ёзади. У билим кишиси бўлган. Ўз умрини маърифат йўлига бағишлаган. У ҳақиқатни билиш учун аввал одамни кўр қилиб қўювчи кўникмалар — ҳавас, рақобат, ҳирсга бўйсуниш, ҳокимлик учун кураш ва шу кабилардан ўзингни тозалаб олишинг керак, дейди. У «Оламдаги нарсаларнинг ҳаммаси вақт ўтган сари бири иккинчиси билан алмашиб туради» дейди.

Оламдаги нарсаларнинг ҳаммаси алмашиб туради. Ана шу ҳаётий ҳақиқат Берунийнинг билим оламига қўйган собит қадами бўлиб қолади. У ёшлиги ўтган Қиётдаги ўзгаришларни — шоҳларнинг бири ўрнига иккинчиси келишини, Хоразмга ҳаёт келтириб турган Жайҳун (Аму) дарёнинг гоҳ ўнг қирғоғини, гоҳ сўл қирғоғини емириб, ўз йўлини ўзгартириб туришини, қадимий шаҳарларнинг гоҳ обод бўлиб, гоҳ ғуррос мавқеини йўқотиб, кичик аҳоли жойига айланишини, йил тўрт фаслга айланиб, осмондан гоҳи қор, гоҳи ёмғир ёғишини, ёзда эса офтоб ҳаммаёқни қиздирилган тандирдай нафас олдиришга қўймай олов пуркашини ўйларди. Буларнинг сирини билишга қизиқарди.

Унинг ёшлиги, йигитлик йиллари қандай кечганлиги ҳақида оз маълумотлар қолган. Унинг муҳаббати, оилавий ҳаёти, бола-чақалари тўғрисида етарли маъхазлар йўқ. Ҳар хил тўқима, афсоналаргина қолган. Баъзи ўтмиш тарихчилар Беруний ўзининг «Абу Райҳон» деган тахаллусини бир хоразмлик гўзал аслзода Райҳона деган аёл номидан олган деб нақл қиладилар. Лекин, ўз бошидан кечирган нарсаларни ва ҳаёти билан боғлиқ бўлган воқеаларни қаламга олиб, уларни рўй-рост ёзиб қолдирган Беруний юқоридаги гапларни тасдиқловчи сўзларни ёзиб қолдирмаган. Беруний ўз даврининг улкан истеъдод соҳиби, аллома донишманди бўлган. Унга турли касбдаги олимлар, билимни севувчи кишилар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олиш учун мурожаат этиб келганлар. Беруний Райҳона деган ўша аслзода хотинга астрономия ва астрологияга оид савол-жавоблардан иборат «Мунажжимлик санъати бошланғичидан тушунчалар» номли рисола ёзиб берган. Райҳона тўғрисида бундан бошқа фикрлар айтилмаган. Беруний ёшлик чоғидан ўсимликлар ва уларнинг хосиятлари билан қизиқиб келган. Мўътабар ўсимлик — райҳон фан даҳосига шарафли ном бўлиб қолган. Абу Райҳон десак, бизга янада яқин, янада мўътабар ва табаррук киши ҳаёлимиз кўзгусида намоён бўлади.

Беруний сўзи эса ҳаммага таниш, «ташқари» деган сўздир. Абу Райҳон Қиёт юртидан бўлган. Урганчни пойтахт этиб, афригийлар шимолий Хоразмни босиб олган ва у ерда туғилиб вояга етган Абу Райҳонни саройга келтирган Маъмун ва унинг олимлари балки ташқаридан — Қиётдан келган (беруни) олим деб атагандирлар. Балки Абу Райҳон умрининг кўп қисмини Эрон, Афғонистон, Ҳиндистон ерларида ўтказганлиги учун уни ўз ватандошлари Абу Райҳони Беруний (яъни бошқа жойларда ҳаёт кечирган Абу Райҳон) деб тилга олгандирлар. Абу Райҳон «Беруний» тахаллусини ўз асарларида бирор марта бўлса ҳам тилга олиб ўтмайди. У ўз ҳаётини, фанга қўшган ҳиссасини ичкари ёки ташқари (дарун ёки берун)га хизмат этсин демайди. У башарият бахтини ўйлар эди. У гарчи умрини ҳоким-феодаллар, шоҳлар даргоҳларида ўтказган бўлсада, уларнинг золимликларидан жирканар эди. У Маҳмуд Ғазнавийнинг «бир қурбонни тугатмай бошқасини кўзлаб», юрганлигини, унинг очкўзлигини нафратланиб ёзади.

Беруний ҳақгўй, тўғри, одил инсонпарвар киши бўлган. Унинг «Ҳиндистон», «Осори боқия», «Сайдана», «Қонуни масъуди» ва бошқа асарларини варақласангиз, буюк олимнинг нақадар камтар ва инсон тақдирига меҳрибон киши эканлигини пайқаб, унинг билим даҳосига, буюк қалбига таҳсинлар айтасиз. Беруний «Айтган гапдан тониш мумкин, лекин ёзилган нарсадан тониб бўлмайди» деб ёзган эди. У ҳар бир ёзилган нарса, муаллиф учун ҳам, ўқувчилар учун ҳам, шунингдек тарих учун ҳам фақат ҳақиқатни сўзлаши керак деб ўйлаган. Ўзининг машҳур асарларини ёзар экан, шу эътиқодга амал қилган, бор нарсани бўямай, ҳақиқатни ўз ҳолича кўрсатиб ёзишга интилиб келган. Беруний ўз ҳаёти йўлларида бошидан қандай қийинчиликларни кечирмасин, у қаерда бўлмасин, кишилик учун қуёш нурларидай зарурат бўлган зиёни — маърифатни ўйлаган. У узун тунларни бедор ўтказиб, расадхоналар ёнида бўлган. Осмон жисмларининг йилтироқ нақшларидан она Ер ҳаётига оид жавоблар ахтарган.

Далаларни, водийларни кезиб, ойисининг ўтин ташиганлигини, табиатни, қиру адрларни қоплаб, баҳор айёмида гуркираб яшнаб, муаттар бўй таратган кўкатлар — доривор ўсимликлар эканлигини эслаган. У Бағдодга, Дамашқ ёки Қоҳирага бориб ўқимаган. У ўз таҳсилини Амударё соҳилидаги шаҳарларда олган. У она юрт меҳри билан фан оламида ёрқин юлдуз бўлиб чарақлаб чиққан. У ёзиб қолдирган асарлар унинг беқиёс даҳосини асрлар оша қуёш нурларидай бизга олиб келди. Бу даҳо бугун эл мулкига айланмоқда. У ёзган асарлар ўзига, шунингдек маданиятимиз тарихига қўйилган буюк ҳайкал эди.

НАЗАРМАТ

ЕРНИ ҚАДРЛАГАННИ ЭЛ ҚАДРЛАЙДИ

Қиш чилласи бўлишига қарамай ҳаво тафти илиқ эди. Идора, клуб олди гавжум. Симёғоч тепасидаги радиокарнайдан музика таралади. Сабзавотчилар, механизаторлар, чорвадорлар уч-тўрт киши бўлиб суҳбатлашадилар.

Меҳнат муваффақияти кўнгилдагидан зиёда бўлганки, улар хурсанд, уй-рўзғорларидан, туриш-турмушларидан хотиржамлар. Бу колхоз Тошкент шаҳри биқинига жойлашган.

Яқинда шу колхозда йиллик ҳисобот йиғилиши бўлиб ўтди. Колхоз раиси Зоиржон Жалилов бир йиллик иш натижалари тўғрисида батафсил гапирди. Колхоз аъзолари юбилей йилида катта муваффақиятга эришдилар. Улар пландан анча кўп 12 минг 552 тонна маҳсулот етиштирдилар. Шунингдек, чорвачилик маҳсулотлари олишда ҳам яхши натижалар қўлга киритилди.

Ўтган йили колхоз боғларида узум, мева, айниқса мўл бўлди. 192 тонна узум олинди.

Биз ҳикоя қилаётган Калинин районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзолари ҳар гектар ердан олинадиган даромадни йил сайин ошириб бормоқдалар. **Бу йил бир гектар ердан келтирилган даромад 1900 сўмни ташкил этди. Рашид Ҳасанов бригадасида ҳисоб-китоб қилиб кўрилганда сарфланган 100 сўм эвазига 216 сўм даромад олинди. Бу соҳадаги муваффақият Набихўжа Эшонов бригадасида айниқса юқори бўлди. Бу бригада аъзолари бир гектар ер даромадини 3500 сўмга етказдилар.**

Абдураҳмон Аҳмедов моҳирлик билан раҳбарлик қилаётган боғдорчилик ва узумчилик бригадаси аъзолари ўз касбларини улуғлаб, унга меҳр қўйиб, фидокорлик кўрсатиб меҳнат қилаётганликлари учун аввалари беш-олти тоннадан ҳосил берган токзорлардан 12 тоннаданга етказиб ҳосил олиндики, бу билан отахон боғбонлар боғдорчиликка меҳр-муҳаббат билан қаралса, ишнинг янада яхши бўлишини амалда кўрсатдилар.

Ҳисобот йиғилишида колхоз раиси ҳам, сўзга чиққан бошқа ўртоқлар ҳам **ҳар қарич ерни қадрлаш, уни унумдор майдонга айлантириш деҳқонлар қўлида эканлигини ишончли фактларда сўзлаб бердилар.**

— Ерларимиз шунинг учун ҳам қадрлики, — деди З. Жалилов, — бизнинг экинзорларимиз юқорида айтганимиздек шаҳарга яқин. Шаҳар қурилиши ўсган сари бизнинг ана шу суғориладиган ерлар шаҳарга ўтиб кетмоқда. Демак, биз ҳар қарич ердан ишнинг кўзини билиб фойдаланмасак, ундан мўлжалдагига қараганда икки-уч ҳисса кўп даромад ола билмасак, колхозимиз иқтисодий жиҳатдан ривожланишда тобора яхши натижага эриша олмайди. **Халқимизда ерни қадрлаганни эл қадрлайди,** деган гап бор. Бунинг маъносига биз сабзавотчи деҳқонлар жуда яхши тушунамиз.

Мен ернинг умрини бекорга ўтказмаслик тўғрисида гапираяпман. Бунга шуни мисол қилиб кўрсатиш керакки, бир-икки гектар ерда занглари каттталашиб кетган эски токзор, анча қариб қолган олмазор боғ бор. Биз номига палон гектар токзоримиз, мевазор боғимиз бор, деб ўзимизни ҳам, бошқаларни ҳам хотиржам қилмай, ана шу кам ҳосил бераётган, очиғини айтиш керак, ўша ерга сарфланаётган меҳнат уёқда турсин, ўғит, сувни ҳам оқлай олмаётган боғларнинг ўрнига тезда серҳосил, серунум боғлар ташкил қилишимиз мақсадга мувофиқ эмасми?!

Ердан унумли фойдаланилаётгани, маҳсулдорлик оширилаётганлиги сабабли колхозчиларнинг ойлик маошлари тобора кўтарилмоқда. Ҳозирги пайтда бу колхоз боғбонлари ойига 115 сўмдан, чорвадорлар 186 сўмдан, тракторчилар 180 сўмдан маош олмоқдалар. Сут соғувчилардан Г. Серова, Н. Жўраева ўртоқларнинг бир ойлик маоши 200—210 сўмданга, молбоқарлардан Қ. Исломовнинг ойлик маоши 270 сўмга тўғри келмоқда. Шунинг учун ҳам чорвадорлар маҳсулотни кўпайтириш, молларни яхши боқиш, ёш бузоқларни қиш фаслида саломат сақлаш ва дуркун бўлиб ўсиши устида чинакамига қайғурмоқдалар.

Колхоз раиси ўз докладида ўтган йили йўл қўйилган айрим камчиликлар тўғрисида ҳам тўхталиб ўтди. У агар колхоздаги ҳамма бригада молия планларини ошириб бажарганларида эди колхоз кассасига қўшимча равишда 90 минг сўм пул тушарди, деб айтди. Илғор бригадалар соясида сақланиб қолаётган ишлари бундайроқ бригадаларни ҳаққоний суръатда танқид қилди, йўл қўйилган камчиликларни тузатиш йўлларини кўрсатиб берди.

Ер унумдорлигини ошираётган, сабзавот маҳсулотларини хиллари бўйича эрта муддатларда етиштириб, шаҳарликлар дастурхонига жўнатаётган, чорвачилиги тобора ривожланиб бораётган бу колхоз аъзолари ўз қишлоқларини яна ҳам маданий қиёфага киритиш йўлида ҳормай-толмай иш олиб бормоқда. Колхозчилар хонадонининг ярмидан кўпига табиий газ киритилди. Қишлоқ водопроводлаштирилмоқда. 90 ўринли муҳташам болалар боғчаси битказилди. Бир қанча дала шийпонлари қурилди. Қишлоқда қурилган техникани ремонт қилувчи устахона раисининг айтишига қараганда шундай кучга эгаки, уни келажакда колхозлараро ремонт устахонасига айлантириш ҳам мумкин.

Колхозчилар ҳисобот йиғилишида ўз зиммаларига оширилган мажбурият қабул қилдилар. **Гектаридан 28 тоннадан помидор, 30 тоннадан пиёз, 15 тоннадан картошка етиштириш, ҳар бир сигирдан 3 минг килограммдан сут соғиб олиш, гўштга топшириладиган қорамолларнинг тирик вазнини 450 килограммданга етказишга сўз берилди.**

Колхозчиларнинг йиллик ҳисобот йиғилишида область партия комитетининг секретари **М. Камолов** нутқ сўзлади.

С. МАҲКАМОВ.

ВЬЕТНАМ ХАЛҚИГА ЁРДАМ

ХАНОЙ, 1. Вьетнам Демократик Республикаси мамлакатни урушдан кейинги даврда тиклашда социалистик мамлакатлардан катта ёрдам олмоқда.

Болгария архитекторлари республиканинг вилоят маркази бўлган Тхайбинь шаҳрини тўла реконструкция қилиш лойиҳаси устида иш олиб бормоқдалар. Бу шаҳар уруш вақтида қаттиқ вайрон қилинган эди. Софияда 120.000 аҳолига мўлжалланган янги замонавий шаҳар қурилишининг умумий лойиҳаси тузилди. Планнинг тафсилотлари устида ишлашни шу йилнинг охиригача тугатиш кўзда тутилади.

ЮГОСЛАВИЯ ҲУКУМАТИНИНГ ҚАРОРИ

БЕЛГРАД, 1. Югославия Социалистик Федератив Республикасининг Иттифоқ Ижроия Вечаси Вьетнам Демократик Республикасига ва Жанубий Вьетнам Муваққат революцион ҳукуматига мол ва асбоб-ускуна тарзида 5 миллион долларлик ёрдам бериш тўғрисида қарор қабул қилди.

КОНСТИТУЦИЯ ЛОЙИҲАСИ ТАСДИҚЛАНДИ

ДАМАШҚ, 1. Сурия Халқ Кенгаши республика доимий конституциясининг лойиҳасини тасдиқлади. Конституция Араб Социалистик уйғониш партиясини Сурия Араб Республикаси тараққийпарвар миллий фронтига бошчилик қилувчи ҳукмрон партия деб эълон қилади.

Республиканинг экономикаси эксплуатациянинг барча формаларини тугатиш принципига асосланган социалистик ва планлаштириладиган экономика деб белгиланади.

Конституцияга мувофиқ, мамлакатда қонун чиқарувчи ҳокимият халқ кенгаши қўлида бўлиб, кенгаш депутатларининг ярми ишчи ва деҳқонлардан сайланиши лозим. Сайлаб қўйиладиган халқ кенгашлари маҳаллий ҳокимият органлари ҳисобланади.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ
МАМЛАКАТЛАР · ОДАМЛАР · ВОҚЕАЛАР

ШРИ ЛАНКАнинг ОЗОДЛИК ЙЎЛИ

Шри Ланка... Энг қадим замонларда маданияти гуллаб-яшнаган бу мамлакат бугун ўзининг улуғ байрами — мустақиллик кунини кенг нишонламоқда. Бундан чорак аср муқаддам, Шри Ланка халқи қуллик занжирларини абадулабадга парчалаб ташлаб, миллий мустақилликни қўлга киритди.

Бунга қадар Цейлон халқи (илгари мамлакат шу ном билан аталар эди) мураккаб йўлни босиб ўтди. Тўрт асрдан ортиқ вақт мобайнида мустамлакачилар зулми остида эзилиб келди. Оролнинг серҳосил ерлари аввал португалиялик, кейинчалик голландиялик босқинчилар оёқлари остида топталди. 1802 йилга келиб, уни Буюк Британия эгаллади. Эрксевар халқ мустамлакачиларга қарши неча бор қўзғолон кўтариб, ниҳоят 1948 йил февраль ойида ўз озодлигини қўлга киритишга муваффақ бўлди. **Ушандан бери ҳар йили 4 февралда мамлакат аҳолиси ўз мустақиллик кунини нишонлаб келмоқда.**

Аммо, 1948 йилдан 1956 йилгача, яъни мамлакат озодликка эришгандан сўнг ҳокимият тепасига келган империалистик доиралар манфаатини кўзловчи ҳукмрон бирлашган миллий партия сайловларда мағлубиятга учрамагунча, у ердаги аҳвол деярли ўзгармади, деса бўлади. Негаки, инглизлар Цейлонга шундай конституция қабул қилдирдиларки, натижада у Буюк Британия доминиони, Англия қироличаси эса давлат бошлиғи деб ҳисобланадиган бўлди.

1956 йилги сайловлардан сўнг ҳукумат тепасига келган Цейлон Озодлик партияси бошчилигидаги Бирлашган халқ фронти мамлакатни қолоқликдан чиқариш, чет эл монополиясининг таъсирини камайтиришга қаратилган муҳим тадбирларни амалга оширди. Давлат секторини кенгайтириб, транспорт ва Коломбо портини давлат ихтиёрига олди. Оролдаги инглиз базалари тугатилди. Ташқи сиёсат соҳасида Соломон Бондаранаике ҳукумати СССР ва бошқа социалистик давлатлар билан дипломатик алоқалар ўрнатиб, улар билан дўстона муносабатларни йўлга қўйди.

Бундай тараққийпарвар сиёсат ички ва ташқи реакцияга ёқмади, 1958 йил сентябрида бу кучлар бош министр Соломон Бандаранаикени ўлдиришга муваффақ бўлдилар. Кейинчалик унинг ўрнига ўтирган марҳум бош министрнинг рафиқаси Сиримао Бандаранаике хонимни ҳам 1964 йили истеъфо беришга мажбур қилдилар. Бироқ бирлашган миллий партия раҳбари Дадли Сенанаяке бошлиқ янги ҳукумат ғарб мамлакатларига таяниб иш кўрди. Чет эл капитали мамлакатга тўхтовсиз кириб кела бошлади, давлат секторини қисқартиш ҳисобига экономикада хусусий секторга катта ўрин берилди. Халқ турмуши даражаси ниҳоятда ёмонлашиб, ишсизлар масаласи янада мураккаблашди. Шунинг учун ҳам 1970 йилги сайловларда халқ прогрессив кучларни ёқлаб овоз бериши натижасида ҳукумат Цейлон озодлик партияси, Цейлон социалистик партияси ва Коммунистик партиядан иборат Бирлашган фронт қўлига ўтди.

Ҳозирги вақтда бу ҳукумат мамлакатда мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш ва халқ турмуш даражасини кўтариш учун қатор тадбирларни амалга оширмоқда.

Кейинги вақтларда кўпгина хусусий компания ва плантациялар национализация қилиниб, 13 та давлат корпорацияси ташкил этилди. Ўтган йили эса чой савдоси бўйича корпорация ташкил этилди. Ҳозирда эса мамлакат хўжалигининг муҳим тармоқларини назорат қилиб турувчи бу корпорацияларнинг сони 40 тага етди.

Мамлакатда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун кўпгина имкониятлар мавжуд. Уни «абадий ёз бўладиган мамлакат» деб бекорга айтишмаган. 1970 йилда Полголла деган жойда Махавелиганга дарёси ҳавзасидаги сув ресурсларидан фойдаланиш мақсадида энг катта иншоот қурилиши бошлаб юборилди. Аҳоли бу қурилишни иккинчи Асвон деб атамоқда.

Ҳозирги вақтда мамлакатда 1972—1976 йилларга мўлжалланган навбатдаги янги беш йиллик план амалга оширилмоқда. Аграр ислоҳат ўтказиш, хусусий ер мулки ҳажмини чеклаш кабилар планнинг асосий мақсадларидир. Халқ турмуши даражасини кўтариш учун ҳам катта аҳамият берилмоқда. Кам маош оладиган ишчи ва хизматчиларнинг ойлигини ошириш, турар-жой қурилишини кенгайтириш, таълим-тарбия ва соғлиқни сақлаш ишларини ривожлантириш — булар ҳаммаси ҳукуматнинг бу план бўйича амалга ошириладиган тадбирларидир. 810 минг кишини иш билан таъминлаш ҳам бу беш йиллик планда кўзда тутилган.

Ўтган йили май ойида халқ ҳаётида катта воқеа рўй берди. Янги конституция қабул қилиниб, мамлакат республика, деб эълон қилинди. Унинг номи ҳам ўзгарди. Эндиликда Цейлон Шри Ланка («Гўзал мамлакат») деб аталадиган бўлди. Конституциянинг қабул этилиши ҳамма демократик ва ватанпарвар кучларнинг катта ғалабаси бўлди. Янги республиканинг биринчи бош министри Сиримао Бандаранаике айтганидек, Цейлонда мустамлакачиларнинг ҳукмронлигига тамомила чек қўйилди. Мамлакат Англия доминионлигидан чиқиб, давлатни эндиликда Буюк Британия қироличаси эмас, балки Шри Ланка президенти — Уильям Гопавалла бошқарадиган бўлди.

Бирлик фронти ҳукумати мамлакат ичкарисида халқнинг турмуш даражасини яхшилаш билан бир қаторда халқаро майдонда ҳам активлик билан ҳаракат қилмоқда.

Мустақиллик куни муносабати билан биз Шри Ланка халқига уни ҳақиқий «гўзал мамлакат»га айлантириш учун катта муваффақиятлар тилаймиз.

Б. АСОМОВ.

◆ **КОЛОМБО — Шри Ланка республикасининг пойтахти, Цейлон оролининг жануби-шарқий соҳилида жойлашган. Суратда: шаҳар марказидаги соат минораси.**

В. Густяков фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

Хавфсизлик кенгашида

НЬЮ-ЙОРК, 1 февраль. (ТАСС). Хавфсизлик Кенгаши чоршанба куни Замбиянинг Жанубий Родезия билан чегарадош жойларида рўй берган жиддий аҳволни муҳокама қилишни давом эттирди. Уч кунлик мунозара мобайнида 25-мамлакатнинг вакиллари сўзга чиқдилар. Улар Жанубий Родезиядаги ирқчилар режимининг ҳаракатлари тинчлик ва осойишталикка хавф туғдираётганлиги муносабати билан ташвишланганликларини айтдилар. Жанубий Родезиядаги ирқчилар режими қўшни Замбияга қарши дўқ қилмоқда ва агрессия йўлини тутмоқда. Унинг бундан кўзатган мақсади Замбияни Зимбабве халқига ёрдам беришдан воз кечишга мажбур қилишдир.

Мунозара вақтида конкрет тадбирлар муҳокама қилинди. Бу тадбирлар Жанубий Родезия ирқчилар режимининг агрессив ҳаракатларни тугабгина қолмай, бу режимнинг ўзини ҳам йўқотишга ёрдам бериши керак.

АҚШ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИНИНГ САФАРИ

ПАРИЖ, 1. АҚШ вице-президенти Спиро Агню бугун Сайгондан Камбоджа пойтахти — Пномпенга келди. Чет эл агентликларининг берган хабарларига кўра, Агню Вьетнамда ўт очиш тўхтатилганидан кейин жаҳоннинг ана шу районидаги АҚШ иттифоқчиларига Америка сиёсатининг вазифаларини тушунтириш мақсадида Шарқий-Жанубий Осиё мамлакатлари бўйлаб сафар қилмоқда.

С. Агню Пномпендан шу бугуноқ Бангкокка етиб келди.

ТОМОШАБИНЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Муқимий номли Ўзбек Давлат музикали театри маъмурияти ўз репертуаридаги спектакллардан турли миллат вакилларини баҳраманд этиш учун 1973 йилдан бошлаб томоша залининг 360 ўриндиғига наушниклар ўрнатди.

Энди томоша вақтида спектакллар рус тилига таржима ҳолда эшиттирилади.

Ҳозир театр репертуаридаги «Мавлоно Муқимий», «Икки билагузук», «Фарғона тонг отгунча», «Нурхон», «Ўғил уйлантириш», «Қайнона», «Ярим тундаги ўғирлик», «Ёшликда берган кўнгил» ва Жуманиёз Жабборов асари асосида Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист А. Раҳимов саҳналаштирган янги «Ўжарлар» спектакллари рус тилига таржима қилинди.

Т. ЮСУПОВ.

ОҒИРИНГИЗ ЕНГИЛ БЎЛАДИ

ОБЛАСТЬ алоқа бошқармаси ходимлари аҳолига хат ва газеталарни ўз вақтида етказиб бериш учун бир қанча тадбирларни амалга ошираётирлар. Яқинда Олмалиқ, Бекобод, Ангрен, Чирчиқ шаҳарларида хат ва посилкалар, газета ва журналларни тарқатишда почтальонларга алоҳида транспортлар ажратилди.

Область алоқа бошқармаси ходимлари омма ўртасида пропаганда ишларини кучайтириб юбордилар.

Ҳар бир шаҳар учун олти рақамдан иборат индекслар таъсис этилган. Хат ёзган киши ўша шаҳарнинг индексини адресга қўшиб ёзса, мактуб эгасини тезроқ топади. Келгусида индексли хатларни машиналар саралаб беради.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Оққўрғонда жанговар ва меҳнат шон-шуҳрати музейи очилди. Музейга Султон Сегизбоев номи берилди. Еруғ ва кенг залларга оққўрғонликларнинг жанговар ва меҳнат жасоратларига бағишланган юзлаб экспонатлар қўйилган. Суратда: музей залларида.

Г. Пун фотоси, (ЎзТАГ).

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

ВОЛЕЙБОЛЧИ ҚИЗЛАР МУРОЖААТИ

Узбекистон комсомоли Марказий Комитети терма командаларнинг катта тренерлари, капитанлари ва комсомол ташкилотининг секретарлари, область комсомол комитетларининг бўлим мудирлари учун семинар-кенгаш ўтказди. Унда республика комсомол ва физкультура ташкилотларининг етакчи спортчилар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш вазифалари муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан Узбекистон комсомоли Марказий Комитетининг секретари А. Хўжаев доклад қилди.

Кенгаш-семинарда волейболчи қизлар терма командаси комсомолларининг Узбекистон терма командалари аъзоларига, барча спортчи ва физкультурачиларга мурожаати қабул қилинди. Мурожаатда ҳар бир етакчи спортчи фахрли физкультура мукофоти — ГТО олтин юлдузчасини тақиш лозимлиги уқтирилади. Волейболчи қизлар бу йил комплекснинг ҳамма нормаларини топширишга, ҳар бир қиз жамоатчилик йўли билан камида беш ГТО нишондори тайёрлашга қарор қилдилар. Волейболчи қизлар республиканинг барча етакчи спортчиларини шунга эргашишга чақирдилар.

БИРИНЧИ ЎРИН СОВЕТ ПОЛВОНЛАРИДА

Югославиянинг Штипе шаҳрида эркин курашдан Европа чемпионлари Кубогининг финал мусобақаси тугади. Совет Иттифоқи шарафини «Динамо» жамияти полвонлари ҳимоя қилишди. Улар Югославия командаси билан учрашиб 9:0 ҳисобида ғалаба қозондилар. Болгариялликлар билан бўлган ҳал қилувчи матчда бизникилар бешта ютуққа эришиб, уч учрашувни дуранг қилдилар, икки беллашувда мағлуб бўлдилар. «Динамо» Марказий совети терма командаси биринчи ўринни олиб, халқаро кураш федерациясининг кўчма кубогини қўлга киритди. Динамочилар сафида тошкентлик икки спортчи халқаро классли мастерлар Энвер Абдураманов ва Леонид Шипилов қатнашишди.

АСКАРЛИК ҲАЁТИДАН ШИНГИЛ ҲИКОЯЛАР

МАХСУС ҚОШИҚ

— Ҳамма ортиқча нарсалар омборга топширилсин! — буйруқ берди старшина.— Ҳаммомга борамиз.

Янги олинган аскарлар оёғи ерга тегмай югуриб қолишди. Шошилиб чўнтак, қопчиқ, чемоданларини бўшата бошлашди.

Барчаси майда-чуйдаларигача чиқариб қўйгач, старшина нигоҳи қизариб турган йигитчага тушди. У беихтиёр киши эътиборини ўзига тортарди. Пучуқ қизғиш сепкилли юзида ташвиш аломати. Катта кўзлари безовта боқади.

— Қўлингдаги нима? — сўради старшина.

— Қошиқ — довдираб жавоб берди у.

— У нимага керак бўлиб қолди сенга? Бизда қошиқ кўпку? — беихтиёр жилмайиб сўради старшина.

— Бу — совға, — деди йигитча яна ҳам қизариб.

— Қани бер-чи, кўрайлик!

Қошиқ алюминдан бўлиб, бир оз қорайган, баъзи жойлари пачақланган эди. Унга ингичка қилиб қандайдир сўзлар ўйилиб ёзилган.

«Орёл, Курск, Житомир, Львов, Форст, Берлин...» — ўқиди старшина.

Унинг юзига табассум югурди. Йигитча эса, энди старшинага дадилроқ боқаркан, изоҳ берди:

— Бобомнинг қошиғи, то Берлингача борган. Энди мана мен билан. Ойим йўлга берганди.

— Демак, сенинг қошиғинг жанговар йўл босиб ўтибди! — меҳрибонлик билан гапирди старшина. Кейин қатъий туриб давом эттирди:

— Исминг нимайди?

— Оддий аскар Малий!

— Биласанми, Малий. Бу қошиқни биз, марҳамат қилиб, жанговар шараф хонасига топширамиз. Уни ҳамма томоша қилсин... Шундай эмасми?

— Худди шундай! — деди севиниб ёш аскар.

Унинг овозида ачиниш оҳанги сезилмасди.

УН ИККИ ОЛМА

— Ур-ра! Бейсен келди!

Эшик шовқин билан очилиб, ётоқхонага отпускадан қайтган Каманбоев кириб келди. Уни шу заҳоти ҳамма қуршаб олиб, қучоқлаб, қандай дам олгани, уйда қандай янгиликлар борлиги билан қизиқишар, сўрашар эди.

Қизил мағиздан келган Бейсен қўлини силкитди:

— Барини бир бошдан айтиб бераман! Тўхтасанглар-чи!..

У чемоданини тутқичидан кўтариб тумбочка устига қўйди.

— Ҳозир эса, — деди қувонч билан Бейсен, одатига кўра тили билан томоғини тақиллатиб, — мен сизларга озроққина совға улашаман.

Чемодан қулфи қаттиқ шарақлади.

— Келинглар, йигитлар, олинглар!

Олманинг хушбўй ҳиди казарма бўйлаб анқиди.

— Бир, икки. уч... — санади қимдир.

Бейсен олмаларни улашиб бўлиб, бундай қараса, дўстлари орасида Гери Атрошченко йўқ.

— Гери қани? — сўради Бейсен.

— Қасал, санчастда у, — деди Гордеев.

Бейсен Атрошченко олдига кирди. У қаттиқ уйқуда эди. Бейсен уйқусини бузмай деб, қўйнидан катта олма чиқариб, оҳиста Герининг тумбочкасини очди. Унинг юзларига бирдан ҳайратланиш чўкди, лекин шу заҳоти ҳайрат ўрнини қувноқ табассум эгаллади: тумбочкада ўн бир олма турарди.

У ўн иккинчисини қўйди.

Н. КРАСИЛЬНИКОВ.

БЕБОШ ШОФЁРЛАР

— Буларни бошлиқлари борми, ўзи? — деди бекатда асабий ҳолатда турган аёл, ёнидаги бир йўловчига ўгирилиб, — совуқ кунда автобус кутиб турган одамларни назар-писанд қилишмайди-я. Қаранг, ярим соатча бўлди, автобус келмайди, келгани эса тўхтамайди!

Дарҳақиқат, 37, 104, автобуслар қатнайдиган маршрутлардаги бекатларда машина кутиб турган йўловчиларнинг шу каби шикоятларини, нолиб сўзлашларини, шофёрлар, автопарк раҳбарлари шаънига аччиқ-чучик таъналарни тез-тез эшитасиз. Дарвоқе, шу маршрутларда қатнайдиган шофёрлар кўпчилик йўловчиларда норозилик туғдиришмоқда. «Назарбек», «Ташминвода»га қатнайдиган йўловчилар кун оғиши билан «автобус бўлармикин?» деб ташвишга тушишади. Чунки, соат 5—6 дан кейин бу томонларга қатнайдиган автобус ҳайдовчилари «Машина бузуқ», «бензин тугаган, гаражга» деб тўхтамай кетаверишади.

Йўловчиларнинг шикоятлари ўринли эди. 5-автопаркка қарашли юқоридаги маршрутларда қатнайдиган автобус ҳайдовчиларнинг иши билан танишганимизда улар ўртасида интизомсизлик, ўзбошимчалик авжга чиққанлиги маълум бўлди. Планга мувофиқ ҳар куни «Ташминвода» маршрутига 10 та ўрнига бешта, «Назарбек» маршрутига 6 ўрнига 3 та автобус чиқарилаётгани аниқланди. Шунга қарамай, бу маршрутларда ишловчи шофёрлар меҳнат интизомини қўпол равишда бузишяпти. Масалан, шу йил 19 январь куни 56—13 ТНГ маркали 104-автобус шофёри Муллабоев соат кеч тўққизу ўн минутда маршрутга жўнаб кетди-ю, шу билан қайтиб кўринмади. Ажабо, қаёққа ғойиб бўлди экан?! Яна шу куни 75—98 ТНГ маркали 37-машина ҳайдовчиси Назаров диспетчер М. Икромовани алдаб кетди. У «рейсга кетяпман» деб йўл варақасига белги қўйдириб, кейин қаёққадир жўнаб, йўловчиларга хизмат кўрсатмади.

— Бу ўзбошимча, интизомсиз шофёрлардан жоним ҳиқилдоғимга келди, — дейди Икромова хуноби ошиб, — графикка сира риоя қилишмайди, ўзлари хон, қўланкалари майдон. Машиналарни эксплуатация қилиш бўйича бошлиқ ўртоқ Раҳимов бўлса пинагини бузмайди...

Хўш, аҳвол шундай экан, 5-автопарк маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотидаги ўртоқлар қаерга қарашяпти?!

Ш. НУРАЛИЕВ.

ЎХШАМА

Кўп ичиб борини бой берган гадога ўхшама,
Соғлиғидан ажраган бағри адога ўхшама.
Ҳар куни маст, қолмагай сен кирмаган тўй, ўлтириш,
Базм охирида жанг қилган беҳаёга ўхшама.
Аввало ақлу одоб бобида сен ўрнак эдинг,
Сўнг ичиб, кетди обрўнг, норасога ўхшама.
Дўсту ёр панд айласа қилмадинг ҳеч эътибор,
Юз грамм шайдоси ул бемуддаога ўхшама.
Охири ҳайдалдинг ишдан, нур кетиб оиладан,
Ўғлу-қизларга қаролмас бевафога ўхшама.
Рангингга бўлмас боқиб, қўл қалтироқ, сўз пойма-пой,
Гап эшитмас кар қулоқ, гунг бедавога ўхшама.
Эй, Азимий нафсини тийимаганларни ҳажв айла,
Ез уларни, тасвирда бенавога ўхшама.

Т. АЗИМОВ,
пенсионер.
Янгийўл.

САВЛАТГА ҚУРИЛГАНМИ?

— Ўғлим Чақмоқ, эшитяпсанми? Мен Ўрта Чирчиқ районидан гапиряпман. Аливоққос отанг бўламан.

— О, отахон, эшитаман қулоғим телефонда.

— Гап бундай, ўғлим, райондаги «Коммунизм» колхозининг маркази, айниқса кейинги йилларда ободонлашди. Янги шинам турар-жой бинолари, ўрта ва саккиз йиллик мактаблар, шифохоналар, болалар боғчаси ва яслилари, аҳолига маиший ҳамда савдо хизмати кўрсатадиган магазин ва устахоналар, хуллас қишлоқ меҳнаткашларининг кундалик турмушлари учун зарур бўлган жамики нарсалар муҳайё. Аммо, бир нарсадан колхозчилар ҳафа.

— Масалан, нимадан, гапираверинг, эшитаяпман.

— Пенсионер кекса пахтакорлар бундан тўрт йил муқаддам раисга мурожаат қилиб, Илёс Полвонов номли канал бўйида чойхона қуриб беришни илтимос қилишган эди. Навбатдаги правление мажлисида чойхона ёнига ошхона ҳам қуришга қарор қилишди. Колхоз раҳбарлари лойиҳалаш ва қурилиш ташкилотлари билан гаплашиб, тегишли ҳужжатларни расмийлаштиришди. Қурилиш ишлари тез суръатлар билан бошланиб кетди. Ҳамма, айниқса устахонада ишловчи механизаторлар жуда-жуда хурсанд бўлишди. Кўп ўтмай, қурилиш ниҳоясига етди. Колхознинг 70 минг сўм сармояси сарфланиб, қурилган бу чойхона ва ошхонани район матлубот жамияти правлениеси қабул қилиб олиши ва иш бошлаб юбориши керак эди. Иш шу ерга келганда чигаллашиб кетди. Бир куни область матлубот жамиятидан қабул қилиш комиссияси келди. Ҳаммаси яхши, лекин, дейди комиссия аъзоси, — ошхонадаги манави полни олиб ташланглар, кейин сўзсиз қабул қиламиз.

Эртасигаёқ у айтганидек қилинди. Яна комиссия чақирилди. Бу сафар ҳам комиссия аъзоларидан бири инжиқлик қилиб, арзимаган камчилик топди. Бу камчилик ҳам дарҳол бартараф этилди. Яна комиссия чақирилди, комиссия устига комиссия...

Шундай қилиб, тўрт йилдан бери комиссиябозлик авжига чиқиб денг. пахтакорларнинг илтимосига биноан колхознинг катта суммаси сарфланиб қурилган ошхона билан чойхона биноси савлат тўкиб турибди. Тайёр ошга матлубот жамиятидаги раҳбар ўртоқлар нимагадир қошиқ солишни хоҳлашмаяпти.

Хўп, хайр, саломат бўл ука.

ҲИСОБИНИ БИЛМАГАН...

Суҳбатдошимизнинг ҳасратидан чанг чиқиб қолди:

— Колхоз ва совхоз раҳбарларига ҳайронмиз, — деди у. — Иш ҳақи тўлаймиз деб банкдан минг-минглаб нақд пул олишади-ю, аммо бу маблағни бошқа мақсадларга сарфлаб юборишади. Яқинда биз 92 та колхоз ва 49 та совхозни текшириб чиқдик. Ҳисоблаб қарасак, иш ҳақига тўлаймиз деб олинган пулнинг 181 минг сўмига мутлақо бошқа нарсаларни сотиб олишибди.

Жумладан Калинин районидаги Ильич номли колхоз раҳбарлари кассирни чақириб, банкдан озроқ пул олиб келинг кам-кўстларни тўғрилаб қўямиз, — дейишди.

Кассир олиб келган бир дунё пул икки кунга қолмай жойини топиб кетди. Балки уни колхозчиларга аванс тариқасида тарқатишгандир, деб ўйларсиз. Йўқ, ундай бўлмади. Энг олдин нақд пулга 232 сўмлик «Оазис» холодильниги сотиб олинди. Ундан кейин Келес матлубот жамиятига қарашли 19-магазиндан бориб 1747 сўмлик қоп, район қурилиш бошқармасидан 1482 сўмлик эшик-дераза, цемент каби бинокорлик материаллари олиб келишди.

Чиллаки чиллакини кўриб, чумак уради деганларидек райондаги «Москва» колхози раҳбарлари ҳам нақд 388 сўмга атлас, 219 сўмга идиш-товоқ, 388 сўмга соат ва бошқа нарсалар сотиб олдилар. Шу билан орзу-ҳавасларнинг ҳаммасини рўёбга чиқариб олдилар.

— Нақд пулга мол сотиб олаётган хўжаликларнинг йил сайин кўпайиб бораётганлиги бизни ажаблантираяпти, — дейишди давлат банки ходимлари. — Наҳотки улар маълум қонун-қоидалардан бехабар бўлишса. Ахир хўжаликлар эҳтиёжи учун зарур буюмларнинг ҳаммасини нақд пулга эмас, балки фақат перечисление орқали олиш лозимлиги барчага аён-ку. Йўқ, бу эринчоқлар перечисление орқали мол олишга эринишиб, нақд пулга кўзлари кўрган нарсани сотиб олиб, касса интизомини ҳам, молиявий интизомни ҳам қўпол равишда бузишаяпти.

Ўрта Чирчиқ районидаги «Коммунизм» колхози раҳбарлари қилган ишга одамнинг кулгиси қистайди. Колхозда сут тайёрлаш плани ҳадеганда бажарилавермагач, улар колхозчилардан нақд пулга сут сотиб олиб, планни барвақтроқ бажаришга зимдан аҳд қилдилар. Вакиллар уйма-уй юриб, 25 тийиндан 24 минг литр сут йиғдилар ва давлатга уни 23 тийиндан... ўтказдилар. Ёмон даллол ёндан деганларидек бу операция учун колхоз 480 сўм чиқимдор бўлди. Калинин номли колхоз раҳбарлари ҳам яширинча шундай йўл тутиб, 400 сўмлик зарар кўрдилар. План кетидан қувишнинг оқибатида кўнгилсизликлар содир бўлди.

Кейин билсак, бу зарарлар Пискент районидаги Охунбобоев номли колхоз кўрган зарар олдида дарёдан бир томчи экан. Охунбобоев номли колхоз гўшт тайёрлашда байроқдор бўлай деб ўртача семизликдаги 37 та молни тирик вазнда ҳар килограммига 1 сўм 68 тийиндан нақд пул тўлаб сотиб олди. Ваҳолангки, кейин уларнинг харид нархи 1 сўм 39 тийиндан ошмади. Бу кўзбўямачилик хўжаликка 4727 сўм зарар келтирди. Тельман номли колхоз ҳам шундай мақсадсиз ҳаракат қилиб, 3972 сўмни беҳуда кўкка совурди.

Кейинги пайтда баъзи бир хўжаликлар ўз кассаларида ортиқча пул сақлашга ўрганиб қолишяпти. Давлат банки ходимлари текширув ўтказган кунда Янгийўл районидаги Ҳ. Турсунқулов номли колхоз кассасидан 21 минг сўм, Жданов номли колхоз кассасидан салкам 13 минг сўм, Калинин номли колхоз кассасидан салкам 13 минг сўм, Калинин районидаги «Москва» колхози кассасидан 2300 сўм пул чиқди. Молиявий ва касса интизомининг бузилиши натижасида шунча маблағ оборотга кирмай қолди.

Бундай нуқсонлар совхозларда ҳам содир бўлмоқда. Текширилган 14 та совхоз кассасидан давлат банкига топширилиши лозим бўлган аммо топширилмаган 42,5 минг сўм пул чиқди.

Гапирамаи десанг гап кўп. Яхшиси гапимизни шу ерда тўхтатақолайлик-да, буёғини тегишли ташкилотлар раҳбарларидан эшитақолайлик. Хўш, молиявий ва касса интизомини бузаётганларга нисбатан қандай чоралар кўрилаяпти?

Ж. НОСИРОВ.

РАССОМ ХАНДАСИ

— Аллю, химчисткамми? Ҳалиги, ёстиққа теккан сочмойни қандай кетказади...

— Лотереяга машина ютдик...
— Вой, шунақаси эканми?

— Юз грамм кетадими? А лаббай!

А. ҲАКИМОВ,
М. ОДИЛОВ.
чизган расмлар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

5 ФЕВРАЛЬ КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА

АСҚАД МУХТОР

„САМАНДАР“

2 пардали драма

Саҳнага қўювчи режиссёр — Х. АППОНОВ.

Рассом — Г. БРИМ.

СПЕКТАКЛДА: Узбекистон ССР халқ артистлари: З. МУҲАМАДЖОНОВ, М. УМАРХУЖАЕВ, Я. АБДУЛЛАЕВА, Э. МАЛИКБОЕВА;

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: М. ОРИПОВ, Т. ХОНТУРАЕВ, Х. ЮНУСОВ ва бошқалар қатнашадилар.

Спектаклдан тушган маблағлар Тинчлик фондига топширилади.

Касса эрталаб соат 10 дан очиқ.

Билетлар сотилмоқда.

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.55 — Кўрсатувлар программаси, 10.00 — Янгиликлар.

Ўзбек тилида: 10.40 — «Экран хандаси», 10.50 — Ун минут музика.

11.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.30 — Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 17.35 — Болалар учун мультфильм, 17.45 — «Санъат ғунчалари» (ўзбек тилида), 18.20 — «Оби ҳаёт». Бадиий фильм, 19.40 — «Ахборот» информацион программаси.

Узбек тилида: 20.00 — Оламда нима гап? 20.30 — Ун минут музика, 20.40 — «Ахборот» информацион программаси. 21.00 — Мусиқа жавони.

22.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.30 — «Коммунист» программаси (ўзбек тилида).

23.15 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ

Ўзбек тилида: 10.00 — Сиртдан ўқиётган студентлар учун олий математикадан 33—34 лекциялар, 11.00 — Сиртдан ўқиётган студентлар учун инглиз тилидан 17. машғулот, 11.30 — География. 7-синф. Узбекистоннинг текислик ва пасттекисликлари.

Рус тилида: 12.00 — Кинофильм, 12.30 — География. 7-синф. Узбекистоннинг текислик ва пасттекисликлари, 13.00 — Сиртдан ўқиётган студентлар учун чизма геометриядан 33—34 лекциялар (ўзбек тилида). 16.50 — «Звёздочка». Киноальманах (рус тилида).

17.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.00 — «Физкультура ва спорт». Телевизион журнал (ўзбек тилида).

22.30 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 3/II да Русалка.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 3/II да Аяжонларим.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 3/II да Ужарлар.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА—3/II да «Номзодлар.

КИНО

Инсонни севинг (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3 ва кеч 6, 8.45 минутда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 3 ва кеч 6, 8.45 минутда).

Джейн Эйр — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да), «МОСКВА» (кундуз соат 1, 5.30 ва кеч 7, 9 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», (кундуз соат 2, 4 ва кеч 6, 8, 9.30 минутда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «УЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Одам-оркестр; Тахта — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10.20, 11, кундуз 1, 2.40, 5 ва кеч 7, 9 да), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 12, 2, 4, ва кеч 9 да).

Ун уч баҳодир — «УЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 3 ва кеч 7 да), «ВОСТОК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Руслан ва Людмила — «ДРУЖБА» (кундуз соат 12, 3.15 ва кеч 6, 8.30 минутда), «МОСКВА» (эрталаб соат 10.30 ва кундуз 3 да), ҲАМЗА номли (кундуз соат 5.30 ва кеч 8.30 минутларда).

Нуқта, нуқта, вергул — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 12 да), ҲАМЗА номли (эрталаб соат 11 ва кундуз 1, 3 да).

Рам ва Шам (2 серия) — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11.40, кундуз 2.20, 5 ва кеч 7.40 минутда).

Севги риштаси — «КУКЧА» (эрталаб соат 11, кундуз 2, 5 ва кеч 8 да).

Аёллар ва берсальерлар — «УЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 1, 5 ва кеч 8.45, 10.30 минутда).

Ҳур қизлар — «СПУТНИК» (кундуз 1, 5 ва кеч 6, 8 да).

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р — 08817. ИНДЕКС 64697. № В—1666.